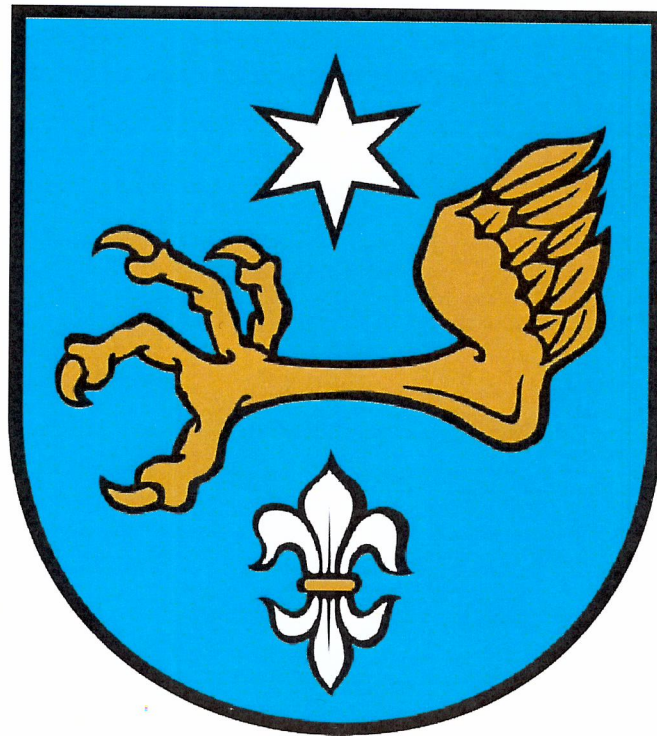

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SUCHAŃ NA LATA 2014-2020

Wstęp

Potrzeba opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań” wynika z kilku przesłanek. Po pierwsze jest programem służącym realizacji „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Suchań do 2019 roku”. Po drugie, obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 16b i art. 17. ust. 1 pkt1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Różnorodność problemów społecznych występujących w Gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i realizację zadań społecznych w przyszłości. Po trzecie, środowisko lokalne Gminy wyraża bardzo duże zainteresowanie rozwiązywaniem problemów społecznych. Aktywne zaangażowanie wielu osób, reprezentujących różne instytucje, było bardzo widoczne podczas prac nad budową dokumentu Strategii świadczy o dużym potencjale i świadomości społecznej.

Potrzeba opracowania niniejszego dokumentu wynika także z istniejących w gminie Suchań zagrożeń, które rodzą ubóstwo oraz inne negatywne zjawiska społeczne. Trudna sytuacja na rynku pracy, pogłębiająca się pauperyzacja społeczeństwa może wpłynąć na zwiększenie skali zjawiska patologii, alienacji i marginalizacji grup społecznych.

Jednym z elementów polityki społecznej, zajmującej się zapewnieniem obywatelom poczucia bezpieczeństwa socjalnego jest pomoc społeczna. Umożliwia ona przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie na poziomie gmin. Realizując zadania pomocy społecznej współpracują oni na zasadzie partnerstwa

z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Horyzont realizacji Strategii implikuje konieczność opracowania i wdrażania średniookresowych programów celowych jako uzupełnienie do każdego z wyodrębnionych obszarów tematycznych. Programy zadaniowe bazujące na aktualnej diagnozie rzeczywistości społecznej, umożliwią wprowadzanie nowych, wynikających z potrzeb rozwiązań, a także zagwarantują mierzalność, osiągalność i realność celów, co stanowi podstawowy warunek do monitorowania Strategii.

Dokumentem, który w dużej mierze był analizowany przy pracach nad „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań” jest „Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Suchań do 2019 roku”. W tym dokumencie zostały przedstawione uwarunkowania ekologiczno-przestrzenne, gospodarcze, edukacyjne oraz społeczne. Natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych odnosi się wyłącznie do wybranych zagadnień sfery społecznej. Dokument ten, obejmujący okres lat 2014-2020, ma charakter segmentowy, co oznacza, że jego ustalenia kończą się na zadaniach polityki społecznej i nie wyznacza się w nim zamierzeń przypisanych innym dokumentom planistycznym.

W prace nad Strategią zaangażowane zostały poszczególne referaty Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne Gminy i organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy wraz z mieszkańcami.

Po dokonaniu identyfikacji zdiagnozowanych problemów społecznych wyodrębniono 4 główne obszary strategiczne, wokół których została budowana Strategia:

1. Zmniejszenie liczby osób i rodzin zagrożonych patologiami społecznymi,
2. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin,
3. Ograniczenie zjawiska marginalizacji grup szczególnego ryzyka,
4. Wzmocnienie oddziaływania i intensyfikacja działań Ośrodka Pomocy Społecznej.

Działania zaplanowane do realizacji w ramach Strategii uwzględniają sytuację demograficzną, społeczną, gospodarczą, mieszkaniową, materialną i zdrowotną mieszkańców gminy Suchań. Mając na uwadze złożoność problemów, opracowana została analiza SWOT, która umożliwiła dokonanie konfrontacji wewnętrznych (słabych i mocnych) i zewnętrznych (szans i zagrożeń) uwarunkowań sfery pomocy społecznej.

Ponieważ specyfika planowania strategicznego zakłada długofalowe działania, został określony stosunkowo odległy horyzont czasowy tak, by w proponowanych rozwiązaniach

i działaniach koncentrować się na tych problemach, które z uwagi na swój ciężar gatunkowy, zakres oddziaływań, skutki dla społeczności lokalnej są ważne dla całej wspólnoty. Dlatego też określony w strategii horyzont czasowy do 2020 r. wydaje się spełniać te warunki. Dodatkowo pokrywa się on z przyjętym w Unii Europejskiej okresem budżetowania, co pozwala na skorelowanie rozwiązywanych problemów z wykorzystaniem szans, jakie niosą ze sobą możliwości korzystania z funduszy unijnych. Fundusze te, a zwłaszcza Europejski Fundusz Społeczny - skoncentrowany w obecnym okresie programowania w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki, będzie stanowić jedno z głównych źródeł finansowania zadań wynikających z realizacji Strategii.

Opracowany dokument zawiera podstawowe cele perspektywiczne, jednakże ze względu na długookresowy charakter Strategii konieczne będzie ich weryfikowanie.

Podstawa prawna systemu pomocy społecznej

Ustawa o pomocy społecznej

Warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej określała ustawa z dnia 12 marca 2014r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. , poz. 182).

Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej;
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
3. organizację pomocy społecznej;
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust. 1 ustawy).

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej współpracując w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. (art. 3.1).

Ustawa wymienia również przypadki, w których udziela się pomocy społecznej. Według Ustawy pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ❖ ubóstwa,
- ❖ sieroctwa,
- ❖ bezdomności,
- ❖ bezrobocia,
- ❖ niepełnosprawności,
- ❖ długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- ❖ przemocy w rodzinie,
- ❖ potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,

- ❖ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- ❖ braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- ❖ trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- ❖ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- ❖ alkoholizmu lub narkomanii,
- ❖ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- ❖ klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawy regulujące system pomocy społecznej

System pomocy społecznej określają następujące ustawy:

1. **Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych** (t.j. Dz. U z 2006 r. Nr 139, poz.992, z późn. zm,)
2. **Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym** (Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225 z późn.zm)
3. **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego** (Dz. U. z 2011r. poz. 1375, z późn. zm.)
4. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2005r.,Nr 180, poz. 1493, z późn.zm.)
5. **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie** (Dz. U. z 2010r., Nr 234, poz. 1536).
6. **Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** z dnia 26 października 1982 r., (t.j. Dz.U. Z 2012r. , poz.1356, z późn.zm)
7. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (t.j. Dz. U. z 2012r., poz. 124, z późn. zm.)
8. **Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów** (t.j. Dz. U. z 2012r. poz 1228, z późn. zm.)
9. **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (t.j. Dz. U. z 2013 r. , poz. 135 , z późn. zm.)

- 10. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2008r., Nr 69, poz. 415, z późn. zm.)**
- 11. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych(t.j. Dz. U. z 2011r. , Nr 127, poz.721, z późn.zm.)**
- 12. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2001r. Nr 71, poz. 734, z późn. zm.)**
- 13. Ustawa z dnia 26 października 1990 r. o samorządzie gminnym(t.j. Dz. U. z 2013r. , poz.594, z późn.zm.).**

Metodologia opracowania dokumentu

Biorąc pod uwagę dużą aktywność lokalnego samorządu przyjęto, że „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań” będzie opracowywana metodą społeczno-eksperską, z udziałem materiałów, analiz statystycznych zgromadzonych i opracowanych przez poszczególne referaty Urzędu Miejskiego, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie, Posterunek Policji w Suchaniu, Urząd Statystyczny oraz pozostałe jednostki organizacyjne Gminy, a także wyniki z badań opinii publicznej mieszkańców gminy. Informacje te pozwoliły na dobre zdiagnozowanie problemów społecznych oraz inwentaryzację zasobów Gminy, służących do ich rozwiązywania.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przyjęto następujący tryb postępowania:

1. określenie misji Gminy w zakresie polityki społecznej zawierającej cel nadrzędny, do którego władze wspólnoty samorządowej zamierzają dążyć;
2. określenie celów podstawowych, których realizacja przyczyni się do wypełnienia założonej misji;
3. wskazanie celów strategicznych oraz zadań służących osiągnięciu wytyczonych celów podstawowych;
4. określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.

Poszukując informacji o aktualnej skali zapotrzebowania na świadczenia pomocy społecznej przez mieszkańców gminy Suchań wykorzystano dane za lata 2011- 2013 zawarte w sprawozdaniach MPiPS 03 oraz w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej świadczące o wielkości zapotrzebowania zgłaszanego przez mieszkańców Gminy na pomoc społeczną.

Przeprowadzona analiza danych pozwoliła ocenić:

- ❖ jakie deficyty w zaspokojeniu potrzeb socjalnych występują na terenie Gminy,
- ❖ jakiego rodzaju wsparcie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ❖ jakie kategorie problemów społecznych najczęściej determinują zapotrzebowanie na świadczenie pomocy społecznej, czyli co najczęściej powoduje, że określona liczba mieszkańców znajduje się w sytuacji, w której bez pomocy (najczęściej w postaci zasiłków) nie jest w stanie zapewnić sobie i swoim rodzinom socjalnej egzystencji.

W statystyce sporządzanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej można znaleźć informacje o przyczynach, z powodu których mieszkańcy korzystają z pomocy społecznej w poszczególnych latach. Poszczególne kategorie problemów, dla których dokonywane są

obliczenia w tabelach, odpowiadają powodom przyznawania pomocy społecznej wymienionym w art. 7 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.

Jako istotną cechę problemów społecznych w gminie Suchań, przyjęto liczę osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej i odniesiono je do zjawisk warunkujących przyznawanie tej pomocy.

Do przedstawienia sytuacji rynku pracy w gminie Suchań wykorzystano sprawozdania dotyczące bezrobocia rejestrowanego. Poszczególne części analizy powiatowego rynku pracy odnoszą się do istotnych dla Strategii obszarów problemowych. Przedstawione zostały w nich dane dotyczące: rynku pracy, zatrudnienia i struktury gospodarki.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę Strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Zewnętrzne konteksty Strategii

Dokument, jakim jest Strategia, musi nie tylko odpowiadać na wyzwania, jakie stawia jej społeczna rzeczywistość, ale również wykazać się zgodnością z innymi znaczącymi dokumentami regulującymi działania polityki społecznej państwa. Do dokumentów tych zaliczamy przede wszystkim: Narodową Strategię Integracji Społecznej, Strategię Polityki Społecznej, Strategię Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie polityki społecznej oraz Strategię Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Suchań do 2019 r.

Przeanalizowano zgodność „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań” z innymi dokumentami strategicznymi wyższego rzędu oraz Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki. Treści zawarte w Strategii są zgodne z zawartością wymienionych dokumentów.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Priorytety określone w Narodowej Strategii Integracji Społecznej wynikają z analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej Polski ze szczególnym podkreśleniem niebezpieczeństw wynikających z ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

Priorytety w zakresie realizacji prawa do edukacji to:

- ❖ wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- ❖ poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- ❖ upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku,
- ❖ rekompensata deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- ❖ upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

Priorytety w zakresie realizacji prawa do zabezpieczenia społecznego:

- ❖ radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań,
- ❖ ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego.

Priorytety w zakresie prawa do pracy:

- ❖ ograniczenie bezrobocia,
- ❖ zmniejszenie się bezrobocia młodzieży,
- ❖ zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- ❖ zwiększenie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

Priorytety w zakresie prawa do ochrony zdrowia:

- ❖ wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności,
- ❖ upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Priorytety w realizacji innych praw społecznych:

- ❖ zwiększenie dostępu do lokali dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- ❖ zapewnienie lepszego dostępu do pracowników specjalnych,
- ❖ rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
- ❖ zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną,
- ❖ zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Strategia Polityki Społecznej na lata 2014-2020

Celem tej Strategii jest zbudowanie spójnego systemu polityki państwa mającego doprowadzić do równego dostępu wszystkich obywateli do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz dostarczenie wsparcia dla grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Strategia wyznacza priorytety i kierunki działań na lata 2014-2020. Są to:

1. Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci, poprzez:

- ❖ tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego,
- ❖ tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywaniu dzieci, celem podniesienia aktywności zawodowej kobiet oraz umożliwienie pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych,
- ❖ zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawczych,
- ❖ system pomocy celowej dla rodzin z dziećmi, celem wyrównania deficytów rozwojowych dzieci uczących się,
- ❖ rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne i kulturalne,
- ❖ kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dzietności,
- ❖ wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi celem wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę,

- ❖ stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

2. Wdrożenie aktywnej polityki społecznej poprzez:

- ❖ wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej,
- ❖ rozwój zatrudnienia socjalnego, celem przywrócenie możliwości zatrudnienia osób podlegającym wykluczeniu społecznemu,
- ❖ rozwój form ekonomii społecznej celem pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ❖ rozwój budownictwa mieszkaniowego celem wsparcia gminy w budownictwie mieszkań dla osób wymagających pomocy społecznej,
- ❖ likwidacja pułapki dochodowej celem ograniczenie zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans na zatrudnienie osób o niskich kwalifikacjach.

3. Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych poprzez:

- ❖ rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych,
- ❖ tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia,
- ❖ zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług socjalnych,
- ❖ kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności,
- ❖ reformę systemu rentowego,
- ❖ usprawnienie systemu rehabilitacji celem utrzymania możliwości aktywności zawodowej,
- ❖ rozwijanie całościowych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowym rodzajem niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systematycznych działań ze strony państwa.

4. Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie poprzez:

- ❖ rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy,
- ❖ specjalizacja stacjonarnej opieki celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki,
- ❖ aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, celem wykorzystania potencjału tych osób w środowisku lokalnym,
- ❖ zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość,
- ❖ prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starych.

5. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych poprzez:

- ❖ wdrażanie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej,
- ❖ profesjonalizacja służb społecznych jako czynnik integracji lokalnej celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej,
- ❖ wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i internetu.

6. Partnerstwo publiczno-społeczne podstawą rozwoju usług społecznych poprzez:

- ❖ aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych,
- ❖ budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego,
- ❖ wspierania instytucji społeczeństwa obywatelskiego,
- ❖ wzmocnienie partycypacji społecznej.

7. Integracja społeczna i zawodowa imigrantów poprzez:

- ❖ wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej celem prowadzenia kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych,
- ❖ wdrożenie polityki antydyskryminacyjnej celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec środowisk imigranckich,
- ❖ ustawiczne szkolenia kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych celem przygotowania do pracy z uchodźcami,
- ❖ zaprojektowania spójnego systemu współpracy z uchodźcami.

Strategia Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie polityki społecznej

Misją Strategii Województwa Zachodniopomorskiego opracowaną do roku 2015 jest podnoszenie jakości życia wśród tych mieszkańców, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.

Celem pośrednim jest stworzenie spójnego systemu umożliwiającego realizację zadań polityki społecznej.

Strategia zawiera następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia:

- ❖ aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych,
- ❖ promocja na rzecz osób długotrwale bezrobotnych,
- ❖ podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób długotrwale bezrobotnych,
- ❖ przeciwdziałanie „dziedziczeniu” przez mieszkańców województwa długotrwałego bezrobocia.

2. Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych:

- ❖ tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla rodzin,
- ❖ pomoc dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych,
- ❖ poprawa jakości i dostępu do usług socjalnych.

3. Przeciwdziałania i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych:

- ❖ rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,
- ❖ aktywizacja mieszkańców województwa zachodniopomorskiego zagrożonego marginalizacją społeczną,
- ❖ edukacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.

4. Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczenie ich negatywnych skutków:

- ❖ edukacja społeczna i działalność wychowawcza,
- ❖ leczenie odwykowe oraz rehabilitacja osób uzależnionych,
- ❖ przeciwdziałanie negatywnym następstwom używania środków psychoaktywnych.

5. Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia społecznego i zawodowego:

- ❖ integracja społeczna osób niepełnosprawnych we wszystkich grupach społecznych,
- ❖ integracja zawodowa osób niepełnosprawnych.

6. Podniesienie bezpieczeństwa socjalnego wśród osób starszych:

- ❖ poprawa bezpieczeństwa socjalnego wśród osób starszych,
- ❖ aktywizacja społeczna osób starszych,
- ❖ wzmocnienie ról i miejsca osób starszych w środowisku lokalnym.

W powyższych dokumentach strategicznych występuje wysoki stopień zgodności treści z zapisami zawartymi w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań”.

Dokumentem wyższego rzędu w stosunku do niniejszej Strategii, który przeanalizowano pod kątem zgodności jest również Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Suchań do roku 2019.

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Suchań do roku 2019

Według tej Strategii misją Gminy jest „Miasto i Gmina Suchań jako obszar zrównoważonego rozwoju Pomorza zachodniego nad rzeką Iną o charakterze rolniczym i turystycznym z dobrą infrastrukturą sprzyjającą małej i średniej przedsiębiorczości. Gmina z dobrą ofertą turystyki pobytowej i weekendowej skierowanej do mieszkańców aglomeracji szczecińskiej i wschodnich Niemiec, oparta na agroturystyce, zasobach leśnych i pełnej dostępności do terenów rekreacyjnych. Bezpieczny samorząd zapewniający komfort życia i wypoczynku jej mieszkańcom.”

Cały obszar społeczno-gospodarczy podzielono na umowne pięć obszarów: ekologię, gospodarkę, infrastrukturę, przestrzeń, społeczność. Obszar społeczność- przeciwdziałanie skutkom wysokiego bezrobocia oraz działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa publicznego są priorytetem w obszarze społeczności. Priorytetem są również działania w kierunku tworzenia centrów kultury oraz miejsc wypoczynku, rekreacji i sportu.

Priorytet ten będzie realizowany poprzez następujące pierwszorzędne i drugorzędne:

1. Tworzenie warunków do poprawy jakości usług medycznych,
2. Przeciwdziałanie rosnącemu zjawisku narkomanii i alkoholizmu,
3. Wzmacnianie istniejącej struktury oświaty z jednoczesnym działaniem w kierunku wzrostu jakości usług edukacyjnych,
4. Sprzyjanie rozwojowi różnych form edukacji,
5. Przeciwdziałanie migracji młodych wykształconych mieszkańców poza gminę,
6. Stwarzanie warunków do większej aktywności i zaangażowania mieszkańców w życie gminy.

Zgodność Strategii z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki

W latach 2007r. wdrażany został Program Operacyjny Kapitał Ludzki (działania nastawione na efekty w postaci integracji społecznej, rozwoju pracowników i przedsiębiorstw, rozwoju zasobów ludzkich na terenach wiejskich, budowę skutecznej i sprawnej administracji publicznej wszystkich szczebli, promocję zdrowia i zasobów pracy). Program ten w całości obejmie realizację zadań Europejskiego Funduszu Społecznego w

sferze polityki społecznej, w tym wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego społeczeństwa, podniesienie poziomu wykształcenia i kompetencji, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.

Przedstawiona w niniejszym dokumencie „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań” wpisuje się w cele Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zarówno okresem realizacji, jak i oczekiwanymi rezultatami społecznymi na poziomie lokalnym.

Celem głównym PO KL jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej zaś cele szczegółowe to:

- ❖ dopasowanie zasobów pracy do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy,
- ❖ zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
- ❖ podniesienie poziomu i jakości wykształcenia społeczeństwa,
- ❖ wsparcie dla budowy sprawnego i partnerskiego państwa,
- ❖ wzrost spójności terytorialnej.

1. Charakterystyka Gminy

1.1. Demografia

Liczba mieszkańców

Ogólna liczba mieszkańców gminy Suchań ulega nieznacznemu spadkowi. W skład Gminy wchodzi miasto Suchań oraz wsie: Brudzewice, Modrzewo, Nosowo, Sadłowo, Słodkowo, Słodkówko, Suchanówko, Tarnowo, Wapnica i Żukowo. Zmiany, jakie aktualnie występują, dotyczą głównie liczby mieszkańców wiejskich terenów Gminy, która z roku na rok maleje. Jednakże nadal utrzymuje się przewaga osób zamieszkujących tereny wiejskie, aktualnie osoby te stanowią ok.66% wszystkich mieszkańców gminy. Zjawisko to jest charakterystyczne dla tego typu obszarów, gdzie co prawda młodzi ludzie z terenów wiejskich przenoszą się do większych aglomeracji w celu uzyskania wykształcenia i zdobycia pracy, o którą bardzo trudno na wsi, jednak z kolei na wieś przybywa coraz więcej ludności podążając za modą na zdrowy styl życia, z dala od większych aglomeracji miejskich. Liczbę mieszkańców z podziałem na płeć oraz miejsce zamieszkania w latach 2010-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy

	ogółem	Liczba		w tym w mieście
		kobiet	mężczyzn	
2010	4364	2191	2173	1476
2011	4354	2163	2191	1486
2012	4369	2176	2193	1463

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS 2012r.

W badanym okresie jedynie w pierwszej połowie 2010r. w gminie Suchań dominowały nieznacznie kobiety. Wskaźnik feminizacji w 2010r., czyli ilość kobiet przypadających na 100 mężczyzn, wynosił 100,1 w całej gminie, zaś w samym mieście wynosił 105,6, podczas gdy w 2012 jego wysokość w całej gminie to 98,4, a w mieście 102,1.

Struktura wiekowa mieszkańców

Struktura wiekowa społeczności Gminy z podziałem na osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym została zestawiona w tabeli poniżej.

Tabela 2. Struktura grup ekonomicznych w gminie Suchań

Ekonomiczna grupa wieku	Wskaźnik % grupy ekonomicznej w latach					
	2010	2011	2012			
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	19,10	19,41	19,46			
Ludność w wieku produkcyjnym	65,61	65,69	65,68			
Ludność w wieku poprodukcyjnym	14,65	14,91	14,87			

Źródło: GUS 2012.

Z powyższych danych wynikają ważne dla rozwoju społeczno – gospodarczego wnioski:

- ❖ liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wykazuje tendencję wzrostową,
- ❖ w Gminie odsetek liczby ludności w wieku produkcyjnym, a więc potencjalnie czynnych zawodowo, z roku na rok rośnie, przy czym w grupie tej nieznacznie dominują mężczyźni.
- ❖ w roku 2010 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 70 osób w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2012r. stosunek ten wynosił 57 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy czym nadal utrzymuje się przewaga kobiet nad mężczyznami w wieku emerytalnym (stanowią one ok. 70% osób w wieku emerytalnym).

Na terenie Gminy dostrzegany jest narastający niż demograficzny. Można spodziewać się, iż w najbliższych latach nastąpi spadek liczby dzieci uczęszczających do szkół podstawowych (małe liczebności grup: noworodków i niemowląt oraz dzieci w wieku przedszkolnym). Napłynie nieco więcej uczniów do gimnazjów i szkół średnich. Nie można jednak w tym przypadku mówić o wyżu, a jedynie o tendencjach okresowo zwykłych.

Tabela 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w powiecie i województwie

Jednostka administracyjna	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Miasto i Gmina Suchań	19,5%	65,6	14,8%
powiat stargardzki	21,6%	65,6%	12,9%
województwo zachodniopomorskie	21,1%	65,0%	13,9%
Polska	20,1%	64,2%	15,7%

Źródło: GUS 2012.

Według podanych wyżej danych Głównego Urzędu Statystycznego, w gminie Suchań na tle powiatu, województwa jak i całego kraju, można zauważyć najwyższy odsetek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Chodzi tutaj zarówno o dzieci jak i młodzież szkolną. Mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym jest średnio mniej o 1,9- 0,9% niż w skali powiatu stargardzkiego, województwa zachodniopomorskiego i całego kraju. Odwrotnie przedstawia się sytuacja z liczbą ludności w wieku produkcyjnym. W tej grupie w gminie Suchań udział ludności na tle regionu jest najwyższy. Jest również wyższy w porównaniu do średniej krajowej. Różnica ta wynosi ok. 1,4%. Wyższy w stosunku do średnich z powiatu stargardzkiego jak i województwa zachodniopomorskiego jest udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Tutaj różnica waha się w granicach 0,1-1,1%. W porównaniu z liczbą osób w wieku poprodukcyjnym w skali całego kraju udział osób w tym wieku jest większy o 0,9%.

Z powyższych danych można wysunąć wniosek, iż na terenie gminy Suchań da się zauważyć pierwsze symptomy trendu starzenia się społeczeństwa (liczba młodzieży z roku na rok maleje a liczba osób w wieku produkcyjnym rośnie). Jest to spowodowane coraz mniejszą liczbą urodzeń oraz wejściem w wiek produkcyjny osób młodych, urodzonych w latach wyżu demograficznego. Dlatego też można przypuszczać, iż jeżeli nadal będzie maleć liczba osób w wieku przedprodukcyjnym a w wieku produkcyjnym będzie rosnąć, to w najbliższym czasie grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie także rosnąć. Będzie to spowodowane tym, iż część osób z grupy w wieku produkcyjnym przejdzie do następnej grupy wiekowej, co

wpływie na wzrost osób w wieku poprodukcyjnym i pogłębi efekt starzenia się społeczeństwa w Gminie. Stopniowo malejący, choć nadal wysoki odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym może z kolei w niedługim czasie mocniej oddziaływać na lokalny rynek pracy, a w grupie wiekowej dzieci i młodzieży nastąpi pogłębiająca się tendencja spadkowa liczby osób w tej grupie.

Migracje

W badanym okresie saldo migracji ulega znacznym wahaniom. W poniższym zestawieniu przedstawiono trzy lata.

Tabela 4. Saldo migracyjne ludności w latach 2009-2011

	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji
2009	45	25	20
2010	38	20	18
2011	60	8	52

Źródło: US Szczecin 2011.

Według powyższych danych na terenie Gminy w ostatnich latach obserwowalne jest występowanie na przemian ujemnego salda migracji i dodatniego na dość wysokim poziomie. Wpływ na taki stan rzeczy ma przede wszystkim bardzo wysoki odsetek osób zameldowujących się w Gminie. Można przypuszczać, iż jest to spowodowane poprawą rynku pracy .

Wykształcenie

Przykład gminy Suchań potwierdza ogólnokrajowe tendencje związane z wyższym poziomem wykształcenia wśród kobiet w porównaniu do mężczyzn (dane te zostały zawarte w tabeli nr 5).

Tabela 5. Struktura wykształcenia mieszkańców Gminy

Rodzaj wykształcenia	liczba osób	w tym udział %	udział %
-----------------------------	--------------------	-----------------------	-----------------

		liczby mężczyzn	ogółem
wyższe	111	39,6%	2,6%
policealne	55	20,0%	1,3%
średnie razem	641	42,4%	15,3%
w tym średnie ogólnokształcące	132	31,1%	3,1%
w tym średnie zawodowe	509	45,4%	12,1%
zasadnicze zawodowe	992	64,1%	23,7%
podstawowe ukończone	1521	49,2%	36,3%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	230	32,2%	5,5%
RAZEM	4191	49,1%	100%

Źródło: GUS

Wśród grupy osób z wykształceniem co najmniej średnim, kobiety stanowią ok. 66 %. Mężczyźni natomiast przeważają jedynie wśród mieszkańców z wykształceniem zasadniczym zawodowym (64,1 %). Według powyższych danych w 2010 r. zdecydowanie największą grupę mieszkańców gminy Suchań stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym. Stanowiły one grupę 36,3% całej populacji mieszkańców gminy powyżej 13 roku życia. Jest to jednak grupa niejednorodna, ponieważ w jej skład wchodzi zarówno ludzie starsi, ludzie w wieku produkcyjnym jak również młodzież ucząca się na poziomie szkoły ponadpodstawowej. Drugą, co do wielkości grupę mieszkańców ze względu na wykształcenie, stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W stosunku do całej populacji Gminy stanowią oni 23,7%. Trzecią, co do wielkości grupę według poziomu wykształcenia, stanowiły osoby z wykształceniem średnim (15,3%). Jedynie 5,5% mieszkańców gminy Suchań to osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym. Wykształcenie wyższe

w Gminie posiada zaledwie 2,6% mieszkańców. Jest to wielkość ponad czterokrotnie mniejsza od średniej krajowej (według danych GUS udział osób z wykształceniem wyższym wynosi 12%). Do takiego stanu rzeczy przyczynia się migracja osób z wykształceniem wyższym poza Gminę oraz mała ilość powrotów młodzieży, która uzyskała wykształcenie wyższe w większych ośrodkach akademickich np. w Szczecinie.

1.2. Rynek pracy

Wiodącym kierunkiem gospodarczym gminy Suchań jest rolnictwo. Oprócz tego w gminie funkcjonuje drobny przemysł metalowy, przedsiębiorstwa rolno – spożywcze i usługowe. Gmina Suchań w obliczu zmniejszenia roli sektora rolnego dla lokalnego rozwoju gospodarczego została dotknięta przede wszystkim bezrobociem o charakterze strukturalnym. Obecnie wskaźnik bezrobocia w Gminie wykazuje wyraźną tendencję spadkową, jego wartość jest jedną z najniższych w powiecie stargardzkim .

Charakterystyka ogólnej liczby osób pracujących na przestrzeni lat 2010-2013 została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 6. Liczba osób pracujących

	2009	2010	2011	2012
ogółem	293	335	239	270
mężczyźni	117	134	96	108
kobiety	176	201	143	162

Źródło: US Szczecin2012.

W badanej Gminie, zarówno wśród pracujących kobiet jak i mężczyzn, od 2009 r. ma miejsce wzrost wielkości obu tych grup. Jedynie w 2011r. zauważa się spadek liczby osób zatrudnionych .Struktura osób pracujących, czyli stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn pracujących w ciągu ostatnich czterech latach, przedstawia się różnorodnie, jednakże nadal utrzymuje się przewaga liczby kobiet wśród osób pracujących. Według danych US w powiecie jak i w województwie wśród osób pracujących przeważają natomiast mężczyźni.

W 2012r. ponad 65,68% ludności Gminy stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Według danych US współczynnik aktywności zawodowej dla badanej Gminy wynosił ok. 24,53% (liczba pracujących i bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym), natomiast dla całego powiatu stargardzkiego wynosił on 38,04%. W Polsce szacuje się ten wskaźnik na około 53%. Im wyższa wartość wskaźnika, tym więcej osób

pracuje i chce pracować, a państwo jest lepiej rozwinięte. Według strategii Lizbońskiej wskaźnik ten powinien wynosić 70%. W Gminie Suchań współczynnik aktywności zawodowej wzrósł w stosunku do 2006 r. o 5,73%, co świadczy o wzroście liczby miejsc pracy w Gminie.

1.3. Gospodarka

Rolnictwo

Gmina Suchań jest gminą miejsko-wiejską o charakterze rolniczym. Powierzchnia gminy wynosi 133 km² i stanowi 6,6% ogólnej powierzchni powiatu, co daje jej 7 miejsce wśród 10 gmin powiatu. Ogółem użytki rolne zajmują powierzchnię 9988 ha, co stanowi 74,39% powierzchni Gminy a lasy i zadrzewienia zajmują powierzchnię 1897 ok. 13,29%.

Strukturę użytków na terenie Gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Suchań

	użytki rolne					Lasy	pozostałe grunty i nieużytki
	ogółem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Gmina Suchań	74,39%	75,80%	0,23%	17,28%	6,69%	13,29%	12,32%

Źródło: GUS.

Według danych Urzędu Miejskiego, w strukturze gospodarstw rolnych gminy Suchań największy udział mają gospodarstwa do 1 ha, których jest 32,7%. Drugą dużą grupą są gospodarstwa od 1,01 do 2 ha i jest ich 34,6%. Razem obydwie te grupy obejmują aż 67,3% ogółu gospodarstw rolnych. Gospodarstwa te swą produkcję przeznaczają na własne potrzeby, a dochody nie są zadowalające dla ich właścicieli.

Udział gospodarstw w strukturze o powierzchni powyżej 20 ha wynosi 10,3%. Są to częściowo gospodarstwa, z których produkcja może zagwarantować dochody pozwalające funkcjonować na rynku. Wiele gospodarstw wymaga znaczących inwestycji dla poprawy wydajności i jakości produkcji. Rozdrobnienie gospodarstw nie sprzyja konkurencyjności produkcji i sprzedaży wyprodukowanych towarów. Dlatego duże znaczenie mogą mieć procesy związane z dalszą restrukturyzacją, jak również powstawanie ewentualnych grup producenckich i poprawa organizacyjna zbytu produktów rolnych.

Na dzień 31.12.2013r. w granicach administracyjnych gminy znajdowało się 797 gospodarstw rolnych. Struktura wielkości indywidualnych gospodarstw rolnych w Gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Struktura wielkości gospodarstw rolnych

Powierzchnia	Liczba	udział w ogólnej liczbie
do 1 ha	261	32,7%
od 1,01 do 5 ha	276	34,6%
Od 5,01 do 10 ha	82	10,3%
od 10,01 do 50 ha	158	19,8%
od 50,01 do 100 ha	15	1,9%
powyżej 100,1 ha	5	0,7%
RAZEM	797	100%

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Suchaniu 2013 r.

Niewątpliwie, szczególnie w gospodarstwach o mniejszym areale, powinna nastąpić dywersyfikacja produkcji i szukanie alternatywnych źródeł dochodu poza rolnictwem.

Na terenie Gminy dominuje produkcja roślinna ze znaczną przewagą wszystkich rodzajów zbóż.

Pozarolnicza działalność gospodarcza

Wiodącym kierunkiem gospodarczym gminy jest rolnictwo. Oprócz tego w gminie funkcjonuje drobny przemysł metalowy, przedsiębiorstwa rolno – spożywcze i usługowe.

Brak uciążliwego przemysłu, dogodne położenie komunikacyjne, sprzyjające warunki dla wypoczynku, dolina rzeki Iny, jeziora Wapnica i Sierakowo, sprzyjają rozwojowi różnych form wypoczynku, a w szczególności agroturystyki.

Na terenie Gminy Suchań w ewidencji działalności gospodarczej na koniec 2012r. zarejestrowanych było 308 podmiotów gospodarczych.

Zarejestrowane podmioty to zdecydowana większość firmy jednoosobowe lub zatrudniające najbliższą rodzinę. Jest to najliczniejsza grupa podmiotów, w których zatrudnienie nie przekracza 10 osób.

Mimo, iż Miasto Suchań pełni rolę ośrodka administracyjno – usługowego dla całego obszaru gminy, stopień koncentracji podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON rozkłada się bardzo równomiernie. 51% przedsiębiorstw swoją siedzibę posiada na terenie miasta, a 49% na terenie gminy.

Podmioty gospodarki narodowej działające na terenie gminy Suchań stanowią 2,49% podmiotów zarejestrowanych w powiecie stargardzkim. W 2001r. na terenie Gminy były zarejestrowane 263 przedsiębiorstwa, a na koniec 2006r. 296, na koniec 2012r. 308. Obecnie ewidencja działalności gospodarczej zawiera ok.310 wpisów przedsiębiorców zameldowanych na terenie gminy Suchań. Branżami dominującymi w gminie są przetwórstwo przemysłowe, handel i budownictwo.

Rynek pracy w Gminie tworzą głównie sektor oświatowy, Urząd Miejski, zakłady budżetowe oraz następujące firmy:

- ❖ „Kurdek” Sp. Jawna – stacja paliw wraz z restauracją „Garaż”,
- ❖ „Gabro” – cięcie, formowanie i wykończenie kamienia ozdobnego i kamieni dla budownictwa,

- ❖ Usługi Przewozowe Krzysztof Dąbek – transport pasażerski rozkładowy,
- ❖ Zakład Produkcyjno - Usługowo - Handlowy Wyroby Metalowe,
- ❖ Motele w Wapnicy,
- ❖ Piekarnia – Cukiernia „Łasuch”,
- ❖ Przewóz Osób „POL-BUS”,
- ❖ Trak –Bud – produkcja wyrobów tartacznych.
- ❖ Sieć sklepów „Dino”,

- ❖ Stacje paliw.

1.4. Infrastruktura mieszkaniowa

Według danych statystycznych na koniec roku 2012 liczba osób przypadających na 1 mieszkanie w gminie Suchań wynosiła 3,5, w powiecie stargardzkim 3,2, a w województwie 2,9. Liczba osób przypadających na 1 izbę kształtowała się na poziomie 0,89, w powiecie stargardzkim 0,86, a w województwie 0,79. Na koniec 2012 roku w Gminie

powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę wynosiła 21,43 m² i w stosunku do roku 2006 wzrosła o 1 m², w powiecie stargardzkim 20,3, a w województwie wynosiła 22,6 m².

Od roku 2010 średnio 4 rodzin oczekuje na przydział lokalu komunalnego. Jedyna możliwość otrzymania takiego lokalu z zasobów gminy występuje z chwilą zwolnienia lokalu przez innego najemcę.

Na terenie Gminy w przeważającej części występuje zabudowa jednorodzinna z ogrodami przydomowymi.

Mieszkania na terenie Gminy są własnością głównie osób fizycznych i Gminy, a następnie spółdzielni mieszkaniowych oraz zakładów pracy.

Poniższa tabela przedstawia charakterystykę wyposażenia mieszkań na terenie gminy Suchań.

Tabela 9. Liczba mieszkań według wyposażenia w 2012r.

	Liczba mieszkań	W mieście	% do ogółu mieszkań	Na wsi	% do ogółu mieszkań
mieszkania ogółem	1240	461	37,2	779	62,8
wodociąg	1159	457	99,1	702	90,1
ustęp splukiwany	970	420	91,1	550	70,6
łazienka	1004	407	88,3	597	76,6
centralne ogrzewanie	883	342	74,2	541	69,4
gaz sieciowy	0	0	0	0	0

Źródło: US Szczecin, SVS 2012r.

Dane, które przedstawione zostały w powyższej tabeli wskazują, iż nadal mieszkańcy Gminy nie posiadają przyłącza gazu sieciowego. Z pozostałym wyposażeniem mieszkań w Gminie nie ma większych problemów.

1.5. Infrastruktura społeczno-socjalna

Edukacja

Jednym z zadań priorytetowych przyjętych przez rząd, jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Cel ten można osiągnąć rozpoczynając edukację od wychowania przedszkolnego poprzez dobrze zorganizowane szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne oraz możliwość dalszej nauki w szkołach średnich i wyższych.

Przedszkola

Na terenie Gminy działają dwa niepubliczne przedszkola w Wapnicy i w Suchaniu. Przedszkola prowadzone są przez Towarzystwo Przyjaciół dzieci Oddział Regionalny w Szczecinie. Przedszkola dysponują 50- cioma miejscami. W placówce nadrzędnym celem programowo - wychowawczym jest wszechstronny rozwój dziecka i szczęśliwe dzieciństwo. Przedszkolaki oraz ich rodzice biorą czynny udział w wielu imprezach cyklicznych organizowanych przez przedszkole. Corocznie organizowane są m.in. imprezy: Pasowanie na Przedszkolaka, Mikołajki, Zabawa Karnawałowa, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Przedszkolaka oraz Dzień Dziecka. Organizowane są także wycieczki, pikniki, zawody sportowe, liczne konkursy oraz festyny.

W ramach zajęć pozaszkolnych w przedszkolach organizowane są spotkania z logopedą i z psychologiem.

Na terenie gminy funkcjonują również świetlice środowiskowe, obecnie jest ich siedem oraz dwie placówki opiekuńczo wychowawcze w Suchaniu i w Brudzewicach,

Szkoła podstawowa i Gimnazjum

W ramach Zespołu Szkół Publicznych w Suchaniu funkcjonuje:

- ❖ Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego, do której w roku szkolnym 2013/2014 uczęszcza – 215 uczniów i 71 wychowanków w oddziałach zerowych,
- ❖ Gimnazjum Publiczne, do którego uczęszcza w tym samym roku szkolnym 115 uczniów.

W roku szkolnym 2013/2014 roku zatrudnionych było 45 pedagogów i w porównaniu z wcześniejszym rokiem szkolnym liczba ich zmalała o 9%. W szkołach w porównaniu z wcześniejszym rokiem szkolnym odnotowano spadek liczby uczniów, co jest efektem niżu

demograficznego, który miał miejsce pod koniec lat 90-tych.

Uczniowie gminy Suchań mogą rozwijać swoje uzdolnienia w ramach zajęć pozalekcyjnych w klubach sportowych oraz kołach przedmiotowych i zainteresowań. Są nimi m.in. koła informatyczne, wokalne i taneczne, Uczniowski Klub Sportowy „LUKS”, gazetki szkolne oraz koło dziennikarskie.

W ciągu roku szkolnego organizowanych przez Zespół Szkół jest wiele imprez mających charakter edukacyjny i sportowy w tym m.in. Pasowanie na uczniów pierwszych klas, Dzień Samorządności, Bal Jesieni, Międzynarodowy Dzień Młodzieży oraz Praw Człowieka, Wigilia, Dzień Dziecka, Patrona Szkoły, Obchody Rocznic Odzyskania Niepodległości i Uchwalenia Konstytucji 3-go Maja, zabawy, konkursy, festiwale i festyny oraz wiele innych imprez związanych ze świętami państwowymi. Ponadto organizowanych jest kilka imprez o zasięgu gminnym i międzygminnym, i jest to Sprzątanie Świata, Międzyszkolny Festiwal Piosenki, Gminne Obchody Dnia Walki z Rakiem i Promocji Zdrowia oraz Festyn Gminny, Dni Suchania. Dożynki Gminne.

Omawiając temat związany z edukacją warto także spojrzeć na wydatki na oświatę.

Tabela 10 Zestawienie wydatków na oświatę w Gminie w latach 2011 - 2013

Rok	Wysokość wydatków na oświatę (w zł.)	Udział w wydatkach budżetu gminy
2011	4 384 000,00	25,8%
2012	4 593 000,00	30,6%
2013	4 733 000,00	31,7%

Źródło: Roczne sprawozdania z wykonania wydatków budżetowych.

Z powyższych danych wynika, iż wydatki na oświatę mają tendencję rosnącą. Wraz z wydatkami na oświatę i wychowanie rosną ogólne wydatki Gminy, głównie poprzez realizację nowych inwestycji. Udział wydatków na oświatę w stosunku do ogólnych wydatków budżetu Gminy sukcesywnie wzrasta co ściśle związane jest z inwestycjami w oświacie w 2013 r. stanowił 31,7 % ogólnych wydatków całej Gminy.

Gimnazjaliści kontynuują naukę w szkołach średnich, głównie w Stargardzie i Szczecinie.

Sport

Na terenie Gminy działa Ludowy Zespół Sportowy „ORKAN SUCHAŃ”, który istnieje od 1946r. Obecnie w klubie zarejestrowane są 4 drużyny piłki nożnej w kilku grupach wiekowych. Poza rozgrywkami Klub jest współorganizatorem turnieju gminnego piłki nożnej w trakcie obchodów Dni Suchania oraz organizatorem zimowego turnieju halowej piłki nożnej.

Ponadto przy Zespole Szkół w Suchaniu działa Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „KUSY”, który zajmuje się rozwijaniem różnych form kultury fizycznej w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem lekkoatletyki, tenisa stołowego oraz piłki ręcznej i nożnej.

Rokrocznie organizowanych jest wiele imprez sportowych, w tym m.in.:

- ❖ Gminny Turniej Piłki Halowej,
- ❖ Drużynowy Turniej w Tenisie Stołowym,
- ❖ Turniej Piłki Nożnej Trampkarzy organizowany w ramach obchodów Dni Suchania,
- ❖ Gminny Turniej Piłki Nożnej Seniorów organizowany w ramach obchodów Dni Suchania,
- ❖ Zawody wędkarskie dla dzieci i osób dorosłych w Wapnicy.

We wszystkich miejscowościach Gminy istnieją wiejskie kluby sportowe, które posiadają własne boiska sportowe.

Kultura

Na terenie gminy jedną z placówek społeczno kulturalnych są Biblioteka Publiczna w Suchaniu wraz z dwoma filiami w Wapnicy i Brudzewicach oraz trzema punktami bibliotecznymi w Suchanówku, Tarnowie i Żukowie. Księgozbiór bibliotek w sumie liczy ok. 61 tys. vol. i corocznie jest powiększany o nowe pozycje. Od 2006r. w bibliotece funkcjonuje czytelnia multimedialna, której remont oraz wyposażenie dofinansowano ze środków Unii Europejskiej. Czytelnia cieszy się dużą popularnością wśród czytelników.

Ponadto w Gminie funkcjonują świetlice środowiskowe : , Tarnowie, Sadłowie, Suchanówku, Modrzewie, Wapnicy , Nosowie i Żukowie. W 2013r. powstały dwie placówki wsparcia dziennego w Suchaniu i Brudzewicach
Do wszystkich świetlic uczęszcza w sumie miesięcznie ok. 2000 dzieci, otrzymują oni codziennie posiłki w formie podwieczorku. Dzieci biorą udział w różnorodnych zajęciach

światlicowych, konkursach plastycznych, zabawach i dyskotekach, otrzymują pomoc przy odrabianiu lekcji także od starszych kolegów i koleżanek oraz czytają książki. W ramach zajęć w niektórych świetlicach organizowane są zajęcia muzyczne, teatralne i taneczne. Dzieci chętnie uczestniczą w organizowaniu przedstawień dot. imprez okolicznościowych, turniejów i konkursów plastycznych. W okresie zimowym organizowane są zabawy karnawałowe i Mikołajki, natomiast w okresie wiosenno-letnim organizowane są wyjazdy rowerowe do lasu i nad jezioro, gry i zabawy w plenerze i na boisku. W ramach zajęć organizowane są także pogadanki na temat szkodliwości palenia papierosów i picia alkoholu. Co roku realizowany jest program przeciwdziałający przemocy „Razem przeciw przemocy, który był współfinansowanym ze środków Urzędu Marszałkowskiego Woj. Zachodniopomorskiego. Program obejmował zajęcia socjoterapeutyczne, spotkania z rodzicami, konkursy plastyczne, wystawy na temat przemocy i dyżur pedagoga rodzinnego. Prowadzone były również zajęcia z programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży „Szansa na lepsze życie”. W ramach tego programu były realizowane zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające zainteresowania, zamiłowania i uzdolnienia. W ramach tego programu organizowana była wycieczka do Szczecina oraz na Przegląd Artystyczny Świetlic w Ińsku.

Od 2006r na terenie gminy funkcjonuje Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Suchań. Celem statutowym organizacji jest podejmowanie działań zmierzających do wszechstronnego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Suchań, uczynienia z niej atrakcyjnego miejsca pracy i wypoczynku, a także zapewnienia jej mieszkańcom szczególnie tym najmłodszym warunków do rozwoju zainteresowań, dostępu do informacji, aktywizacji zawodowej osób starszych oraz szeroko pojętej budowy społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym. Od 2007r. Stowarzyszenie jest współorganizatorem cyklicznej imprezy kulturalnej „Rodzinny Piknik Wędkarski w Wapnicy”. Impreza ta jest propozycją sposobu spędzania czasu wolnego, a swoim urozmaiconym programem zbliża do siebie pokolenia i cieszy się coraz większą popularnością wśród mieszkańców Gminy Suchań oraz mieszkańców Gmin sąsiednich

W gminie Suchań działa ponadto:

- ❖ Parafialny Zespół Caritas w Wapnicy, który organizuje noworoczne spotkania opłatkowe z osobami starszymi i samotnymi, rozprowadza artykuły spożywcze dla potrzebujących rodzin oraz na Mikołajki przygotowywał paczki dla dzieci.,

- ❖ Koła Gospodyń Wiejskich w Brudzewicach, Suchanówku, Sadłowie, Nosowie i Słodkowie. Koła organizują wiele zabaw, konkursów dla dzieci i osób dorosłych, uczestniczą w warsztatach, organizują wycieczki oraz imprezy okolicznościowe z okazji Dnia Babci i Dziadka, Dnia Kobiet i Dziecka. Panie prezentują swoje prace na wystawach i konkursach organizowanych w innych Gminach, w których to zajmują czołowe miejsca.

Ochrona zdrowia

Ochronę zdrowia należy traktować jako jeden z najważniejszych czynników decydujących o poziomie życia ludności. Wprowadzona reforma służby zdrowia negatywnie wpłynęła głównie na dostępność do usług medycznych mieszkańców wsi. W Gminie funkcjonuje Niepubliczny Ośrodek Zdrowia ASKLEPIOS oraz świadczone są usługi medyczne w tym m.in. stomatologiczne, ginekologiczne i pediatryczne.

W Gminie realizowane są profilaktyczne programy zdrowotne organizowane w szkołach na podstawie Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. Ponadto corocznie realizowany jest „Tydzień walki z rakiem i promocji zdrowia”, w ramach którego organizowane są bezpłatne badania mammograficzne, RTG i urologiczne oraz „Tydzień Profilaktyki Szkolnej”.

Pozostałe usługi medyczne (specjalistyczne oraz szpitalne) świadczone są przez szpitale i prywatne gabinety specjalistyczne w Stargardzie i Szczecinie.

Bezpieczeństwo Publiczne

Nad zapewnieniem ładu i porządku publicznego w Gminie Suchań czuwają z ramienia Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie policjanci Posterunku Policji w Suchaniu.

Od roku 2004 odnotowywany jest spadek liczby przestępstw i wykroczeń.

Dane zawarte w poniższej tabeli przedstawiają ilość przestępstw z monitorowanych kategorii, zaistniałych na terenie gminy Suchań w latach 2011-2013.

Tabela 11. Liczba przestępstw w gminie Suchań

Rodzaj przestępstwa	2011r.	2012r.	2013r.
Rozboje	1	1	1
Bójki i pobicia	1	1	0

Nielegalny wyrób spirytusu	0	1	0
Uszkodzenia ciała	1	2	3
Kradzieże z włamaniem	11	8	4
Kradzieże	16	11	11
Niszczenie mienia	2	2	1
Krótkotrwałe użycie pojazdu	2	0	2
Wypadki drogowe	4	-	2
Nietrzeźwi kierujący	19	33	25
Pozostałe przestępstwa	5	9	6
Ogółem wszystkie przestępstwa	62	68	57

Źródło: dane statystyczne posterunku Policji w Suchaniu.

Według powyższych danych liczba przestępstw od 2011r. zmalała. Wśród nich dominują kradzieże oraz kradzieże z włamaniem.

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk patologii społecznych, które odciskają piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. To „margines życia społecznego”, który ma wpływ na formowanie się postaw i zachowań mieszkańców gminy Suchań.

W analizowanym okresie liczba przestępstw popełnianych przez osoby nieletnie waha się. Dominującą kategorią przestępstw popełnianych przez nieletnich są kradzieże, włamania, naruszenia nietykalności cielesnej oraz pobicia. Liczbę przestępstw popełnianych przez nieletnich w badanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Przestępstwa dokonane przez nieletnich w gminie Suchań

	2011	2012	2013
Ilość przestępstw	14	6	8

Źródło: dane statystyczne posterunku Policji w Suchaniu.

Na terenie gminy Suchań funkcjonują obecnie 3 Ochotnicze Straże Pożarne w Suchaniu, Wapnicy i Brudzewicach. W 1946 roku została założona OSP w Suchaniu, a w 1995 roku decyzją Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej została włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Jest to największa i wiodąca straż pożarna na terenie gminy. Obecnie OSP wyposażona jest w 2 samochody pożarnicze:

- ❖ ciężki samochód gaśniczy Jelcz 004,
- ❖ średni samochód ratownictwa technicznego Mercedes 814D.

Roczna ilość akcji ratowniczych realizowanych przez OSP to 50 do 70 wyjazdów. Są to głównie: gaszenie pożarów, likwidacja skutków wypadków drogowych, pompowanie wody, usuwanie zawałonych drzew oraz usuwanie kokonów os i szerszeni. OSP zrzesza około 50 członków dorosłych i 15 członków młodzieżowej drużyny pożarniczej.

Ochotnicza Straż Pożarna w Wapnicy zrzesza około 20 członków, a w Brudzewicach zrzesza około 30 członków. Jednostki te kilkakrotnie w ciągu roku uczestniczą w akcjach ratowniczych, głównie w gaszeniu pożarów.

1.6. Gmina na tle powiatu i województwa

Gmina Suchań należy do województwa zachodniopomorskiego i jest jedną z dziesięciu gmin powiatu stargardzkiego. Województwo zachodniopomorskie jest jednym z większych regionów (drugie co do wielkości po Mazowszu), jest także jednym z większych pod względem liczby ludności (według danych GUS z 2005r. trzecia lokata po mazowieckim i śląskim).

Profil społeczno – gospodarczy gminy Suchań pozostaje zbliżony do średniej pozostałych gmin powiatu. Porównaniu zostały poddane dane dotyczące struktury użytkowania gruntów, charakteru aktywności gospodarczej mieszkańców, ich struktury wiekowej oraz dochodów i wydatków w porównaniu na jednego mieszkańca.

Gmina Suchań jest jedną z mniejszych gmin powiatu, którą zamieszkuje mała liczba ludności. W badanej Gminie jednym z niższych jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz jednym z wyższych w grupie osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym na tle sąsiednich gmin. Udział osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższy od średniej województwa, ale niższy jest w porównaniu do całego kraju. Dlatego też można się spodziewać, iż w najbliższych latach na skutek dalszego starzenia się społeczeństwa będzie dalej rósł udział osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 13. Poziom bezrobocia gminy Suchań na tle innych gmin powiatu stargardzkiego i woj. zachodniopomorskiego (stan na listopad 2012rr.)

	ogółem	w tym kobiet	wskaźnik bezrobocia
Gmina Stara Dąbrowa	309	61,9%	12,7%
Miasto i Gmina Chociwel	403	62,8%	10,2%
Miasto i Gmina Dobrzany	396	54,8%	12,0%

Gmina Dolice	609	70,0%	11,6%
Gmina Ińsko	273	63,9%	11,9%
Gmina Marianowo	223	67,1%	10,5%
Gmina Stargard	826	63,1%	10,0
Miasto i Gmina Suchań	303	60,0%	10,5%
Gmina Kobylanka	218	54,6%	6,9%
Powiat Stargardzki	7452	61,6%	20,0%
woj. zachodniopomorskie	100321	59,6%	18,2%

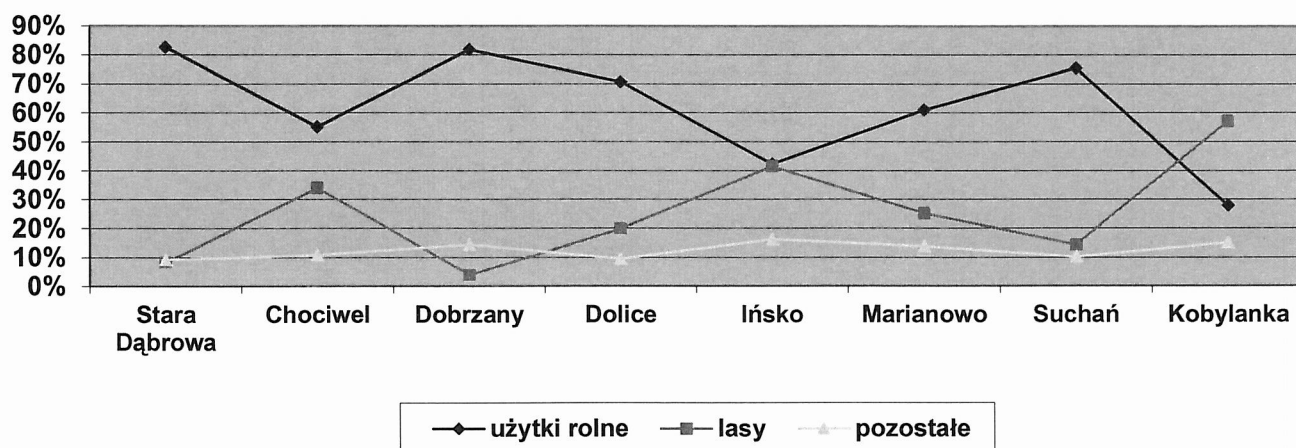
Źródło : WUP Szczecin, Statystyka wg Gmin.

Podobnie dla całego regionu przedstawia się sytuacja z bezrobociem wśród kobiet. Zarówno na poziomie gmin, powiatu i województwa, udział bezrobotnych kobiet wśród całej populacji bezrobotnych jest większy w stosunku do liczby mężczyzn. W gminie Suchań na tle całego powiatu odsetek bezrobotnych kobiet jest jednym z mniejszych, ale sięga 60%.

Następne dane, jakie zostały poddane porównaniu dot. struktury użytków rolnych i lasów.

Rolnictwo województwa zachodniopomorskiego charakteryzuje się najmniejszym w kraju udziałem użytków rolnych w ogólnej powierzchni (około 44%) oraz małym udziałem gospodarstw indywidualnych, które zajmują tylko 61% tego obszaru. Jednakże województwo to charakteryzuje się najwyższym w kraju udziałem lasów (74%) w całkowitej powierzchni (średnio w kraju 29%), które stanowią 7,5% powierzchni obszarów leśnych w skali kraju. Ponadto na terenie województwa zachodniopomorskiego znajduje się blisko 700 jezior, a ponad 31% powierzchni stanowią obszary prawnie chronione o szczególnych walorach przyrodniczych, co może stanowić – wraz z zabytkami materialnymi – podstawę do rozwoju turystyki. Na terenie województwa znajdują się dwa parki narodowe: Drawieński i Woliński.

Wykres 2. Struktura użytków rolnych i lasów w powiecie stargardzkim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS, SVS 2012.

Według powyższej tabeli struktura użytków rolnych w grupach gmin powiatu stargardzkiego przedstawia się podobnie. Struktura terenów gminy Suchań świadczy głównie o charakterze rolnym Gminy.

Według danych GUS w 2012r. wielkość PKB na mieszkańca (22,2 tys. zł) plasuje województwo zachodniopomorskie w czołówce średniej krajowej. W strukturze gospodarki rejonu dominują usługi, w tym usługi rynkowe (45,9%) oraz dobrze rozwinięte przemysł i budownictwo (34,3%). Pod względem potencjału przemysłowego województwo zalicza się do regionów średnio zindustrializowanych. Przemysł przeszedł restrukturyzację w wyniku procesu prywatyzacji oraz napływu kapitału zagranicznego, głównie niemieckiego, w postaci licznych, lecz relatywnie niewielkich firm. Do relatywnie najważniejszych branż należą pracochłonne: przemysł drzewny, meblarski, stoczniowy i chemiczny, wykorzystujące naturalną bazę surowcową regionu.

W zachodniopomorskim przeważają firmy małe, zatrudniające do pięciu pracowników, ale jednocześnie udział spółek prawa handlowego jest wyższy niż przeciętnie w kraju, co jest przede wszystkim zasługą licznych polsko-niemieckich spółek. Nakłady inwestycyjne w przeliczeniu na mieszkańca na rozwój infrastruktury i budynków nie odbiegają od średniej krajowej.

Według poniższych danych liczba przedsiębiorstw istniejących na terenie gminy Suchań jest jedną z mniejszych w powiecie. Gmina Suchań na tle sąsiednich gmin charakteryzuje się wysokim udziałem przedsiębiorstw z sekcji przetwórstwa przemysłowego, budownictwa, handlu i pośrednictwa finansowego.

Tabela 14. Struktura gospodarki narodowej w powiecie stargardzkim

	Ogółem – 100%	Rolnictwo	Rybnictwo	Przetwórstwo przemysłowe	Zapotrzybanie w energię elektryczną, gaz i wodę	Budownictwo	Handel	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka magazynowa	Przedsiębiorstwa finansowe	Usługi	Administracja publiczna	Edukacja	Ochrona zdrowia	Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna
Gmina Stara Dąbrowa	181	8,3%	0%	14,9%	0%	19,9%	23,2%	3,3%	2,8%	2,8%	7,7%	2,2%	2,2%	2,2%	10,5%
Miasto i Gmina Chociwel	370	5,7%	0%	8,6%	0,5%	20,8%	26,5%	3,2%	6,8%	1,6%	12,4%	1,1%	2,4%	2,4%	7,0%
Miasto i Gmina Dobrzany	413	11,6%	0,2%	13,8%	0%	22,5%	21,3%	2,2%	3,9%	2,7%	12,8%	0,7%	0,7%	2,4%	5,1%
Gmina Dolice	390	5,1%	0%	12,1%	0%	15,6%	29,5%	2,8%	7,2%	2,1%	13,8%	1,5%	1,8%	4,4%	4,1%
Gmina Ińsko	260	7,7%	1,2%	11,2%	0,4%	16,5%	24,6%	6,9%	5,4%	1,9%	15,4%	0,8%	1,2%	1,2%	5,8%
Gmina Marianowo	179	7,3%	0%	12,8%	0%	25,1%	26,3%	0,6%	4,5%	0%	5,0%	4,5%	1,7%	3,9%	8,4%
Gmina Stargard	720	7,6%	0,3%	16,1%	0%	21,1%	24,4%	1,7%	7,1%	1,9%	8,8%	0,8%	1,4%	2,4%	6,4%
Miasto i Gmina Suchań	296	6,1%	0%	21,3%	1,7%	20,6%	21,3%	2,4%	4,7%	2,7%	11,8%	1,0%	1,4%	1,0%	4,1%
Gmina Kobylanka	439	7,5%	0%	16,9%	0,2%	11,8%	24,6%	3,2%	5,0%	1,1%	12,1%	2,1%	2,3%	7,1%	6,2%
Powiat Stargardzki	11292	2,9%	0,1%	10,7%	0,2%	14,3%	26,7%	2,6%	6,8%	3,2%	19,1%	0,6%	2,4%	4,3%	6,1%

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, GUS Szczecin 2012.

Tabela 15. Struktura dochodów i wydatków w gminach powiatu stargardzkiego w 2012r.

	Dochody na 1go mieszkańca			Wydatki na 1go mieszkańca		
	Ogółem	Dochody własne	Dochody własne – dochody podatkowe	Ogółem	Na oświatę i wychowanie	Na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
Gmina Stara Dąbrowa	4429 zł	1536,86 zł	575,77 zł	3 600 zł	1321,20 zł	781,20 zł
Miasto i Gmina Chociwel	2933 zł	1050,01 zł	809,50 zł	2743 zł	1119,14 zł	619,91zł
Miasto i Gmina Dobrzany	2885 zł	928,97 zł	729,99 zł	2847 zł	882,57 zł	731,67 zł
Gmina Dolice	3188 zł	896,64 zł	873,51 zł	3273 zł	1145,58 zł	814,97 zł
Gmina Ińsko	2612 zł	1099,76 zł	592,92 zł	2588 zł	1035,20 zł	667,70 zł
Gmina Marianowo	3223 zł	767,07 zł	1124,82 zł	2942 zł	1153,26 zł	806,10zł
Gmina Stargard	2678 zł	1186,36 zł	650,75 zł	12598 zł	904,10 zł	618,32 zł
Miasto i Gmina Suchań	4 149 zł	2028,86zł	456,39 zł	3 442 zł	1053,25zł	912,13 zł
Gmina Kobylanka	4309 zł	2675,88 zł	1081,55 zł	5209 zł	1083,47 zł	536,52 zł

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, GUS Szczecin 2012.

Według danych GUS w 2012r. przy porównaniu dochodów i wydatków gminy na jednego mieszkańca należą one w gminie Suchań do jednych z wyższych w powiecie. Porównując dochody i wydatki gmin w powiecie stargardzkim, Gmina Suchań na trzecim miejscu po gminach Kobylanka i Stara Dąbrowa.

2. Analiza głównych problemów społecznych

2.1. Pomoc społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych

Codziennemu życiu towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenie. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy, w tym korzystania z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej, który realizuje w imieniu Gminy zadania z zakresu pomocy społecznej określonej w ustawie oraz statucie Ośrodka.

Celem działania Ośrodka jest rozpoznawanie i zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin wymagających pomocy, organizowanie wynikających z tego rozpoznania zadań, a także inspirowanie działalności innych sił społecznych, działających w sferze pomocy społecznej w celu doprowadzenia do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Panujące wysokie bezrobocie na terenie gminy Suchań negatywnie wpływa na sytuację materialną i zdrowotną rodzin. Rodziny, które wkroczyły w strefę niedostatku i ubóstwa, nie są w stanie własnymi siłami zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych. Nie mogą znaleźć zatrudnienia. Przedłużający się okres pozostawania bez pracy powoduje, że w przypadku choroby lub niepełnosprawności, brak jest uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego tj. do rent inwalidzkich.

Liczbę osób i rodzin korzystających z Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2004-2007 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Liczba osób korzystająca z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej

Rok	2011	2012	2013
Liczba osób	911	998	1070
Liczba rodzin	622	606	583
Liczba rodzin na wsi	279	262	225
Liczba osób w rodzinach	1203	1128	1070

* brak danych

Źródło: opracowanie na podstawie danych z OPS w Suchaniu.

Na dzień 31.12.2013r. pomoc z Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymało 24,9% ogółu mieszkańców, więcej o ok. 1,9% niż w roku 2012. Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka w 2013r. wzrosła o 1,69% w porównaniu do roku wcześniejszego, natomiast liczba rodzin z terenów wiejskich w tym okresie wzrosła o ponad 14%. Można zatem stwierdzić, że sytuacja materialno – bytowa społeczeństwa zamieszkującego gminę Suchań w minimalnym stopniu ulega poprawie jednak liczba osób korzystających z pomocy nieznacznie wzrasta.

Jak pokazuje powyższa tabela, liczba osób objętych systemem pomocy społecznej ulega zmianom. Wynika to nie zawsze ze skali pojawiających się problemów społecznych, ale przede wszystkim z ubóstwa. Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny.

Od 1 października 2012 roku kryterium to jest na poziomie 542 zł. miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 477 zł.) i 456 zł. na osobę w rodzinie (poprzednio 351 zł.). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Jednak w ostatnich latach zauważa się Wzrost liczby osób korzystających z pomocy Ośrodka, który jest widoczny i wynika z uruchomienia Programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, który podwyższa kryterium dochodowe dla rodzin i osób samotnie gospodarujących do 150% kryterium ustawowego. Stąd też więcej osób wcześniej nie korzystających z pomocy nabyło takie uprawnienie.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

Powody udzielenia pomocy społecznej na terenie gminy Suchań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Powody przyznania pomocy

Powód trudnej sytuacji życiowej	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	245	649	240	630	230	579
Bezdomność	2	2	0	0	0	0
Potrzeby ochrony macierzyństwa	27	81	29	87	28	84
Bezrobocie	155	441	160	447	151	404
Niepełnosprawność	33	51	41	107	56	137
Długotrwała lub ciężka choroba	89	202	86	191	89	184
Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	71	272	68	258	60	226
W tym rodziny wielodzietne	23	106	24	120	24	124
Przemoc w rodzinie	0	0	3	16	0	0
Alkoholizm	20	40	20	37	21	33
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	1	1	3	3
Zdarzenia losowe	0	0	0	0	1	12

Źródło : opracowanie na podstawie danych z OPS w Suchaniu.

Według powyższych danych głównym powodem przyznania pomocy społecznej jest przede wszystkim ubóstwo i bezrobocie. Brak zatrudnienia, które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, niewątpliwie wpływa na życie

i funkcjonowanie całej rodziny, przez co jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą się kolejne takie jak frustracje, izolacje czy bezradność życiowa. Równie ważnymi powodami przyznawania pomocy są bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba.

Na realizację przyznawania i wydawania zasiłków celowych Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymuje środki finansowe z budżetu gminy, które przeznacza się m.in. na częściowe pokrycie kosztów leczenia i zakup leków, dożywianie uczniów, dofinansowanie zakupu opału i odzieży oraz niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych napraw i remontów w mieszkaniu, kosztów pogrzebu a także wspiera osoby starsze w formie zasiłków celowych zwłaszcza na zakup opału.

Wszystkie działania podejmowane przez pracowników Ośrodka mają na celu niesienie pomocy rodzinom w ich trudnych sytuacjach życiowych a przyznana pomoc powinna umożliwić im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Na terenie Gminy corocznie realizowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii, za opracowanie i realizację których odpowiedzialna jest Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych.

Na terenie Gminy aktywnie działają także Stowarzyszenia. Jednym z nich jest Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Suchań, które swoją działalność rozpoczęło na początku 2006r. Celem statutowym organizacji jest podejmowanie działań zmierzających do wszechstronnego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Suchań, uczynienia z niej atrakcyjnego miejsca pracy i wypoczynku, a także zapewnienia jej mieszkańcom szczególnie tym najmłodszym warunków do rozwoju zainteresowań, dostępu do informacji, aktywizacji zawodowej osób starszych oraz szeroko pojętej budowy społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym. Od 2008r. Stowarzyszenie jest współorganizatorem imprezy kulturalnej „Rodzinny Piknik Wędkarski w Wapnicy”. Impreza ta jest propozycją sposobu spędzania czasu wolnego, a swoim urozmaiconym programem zbliża do siebie pokolenia.

W gminie Suchań działa ponadto Parafialny Zespół Caritas w Wapnicy, który organizuje noworoczne spotkania opłatkowe z osobami starszymi i samotnymi, rozprawdza artykuły spożywcze dla potrzebujących rodzin oraz na Mikołajki przygotowuje paczki dla dzieci.

Zadania pomocy społecznej są zadaniami własnymi gminy finansowanymi ze środków własnych gminy, z dotacji celowej budżetu wojewody a także z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Strukturę wydatków w latach 2011 - 2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Udzielone świadczenia Ośrodka Pomocy Społecznej

Wyszczególnienie zadania	2011	2012	2013
1. Zasiłki stałe	229 435 zł	231 001 zł	257 000 zł
2. Zasiłki okresowe	120 909 zł	81 000 zł	62 000 zł
3. Zasiłki celowe i pomoc w naturze	492 860 zł	411 927zł	402 021 zł
4. Dodatki mieszkaniowe	59 399 zł	50 650 zł	42 913 zł
5. Zasiłki celowe i realizacja programu POKL	132 992 zł	132 200 zł	111 411 zł
6. Składki na ubezpieczenie zdrowotne	27 299 zł	36 950 zł;	33 307 zł
6. Stypendia szkolne	41 927 zł	100 220 zł	128 069 zł
8.Świadczenia rodzinne	2 294 998 zł	2 272 460 zł.	1 910689 zł
Całkowite wydatki w tym:	3 303 470 zł	3 315 790 zł	2 936 674 zł
- środki własne gminy	220 442 zł	235 733 zł	229 002 zł
- dotacje	3 083 037 zł	3 080 057 zł	2 707 150 zł
Procentowy udział w wydatkach gminy	6,67%	7,11%	7 80%

Źródło: dane ze sprawozdań z działalności OPS w Suchaniu.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w Gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin z roku na rok rosną. Taki stan rzeczy jest efektem wprowadzenia zmian ustawowych czyniących ośrodek dysponentem środków na świadczenia rodzinne, które – co potwierdzają powyżej przedstawione dane – stanowią niebagatelną pozycję w jego budżecie. W roku 2013 spadła ilość wypłacanych świadczeń opiekuńczych ze względu na zmiany w ustawie o świadczeniach rodzinnych, które wprowadzono z dniem 1 lipca 2013r.

2.2. Ubóstwo

Brak wystarczających środków do życia staje się znaczącym zjawiskiem społecznym na terenie gminy Suchań dla ok. 30% rodzin. Z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu ubóstwa w 2013 r. skorzystało 583 rodzin, w tym 230 z powodu ubóstwa. W porównaniu do roku wcześniejszego ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy z tego powodu zmalała o 15 rodzin o czym może świadczyć fakt, że sytuacja materialna rodzin na terenie gminy ulega poprawie.

Ponieważ ubóstwo jest spowodowane różnymi czynnikami np. bezrobociem, bezradnością w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego czy alkoholizmem członka rodziny, nie zawsze jest główną przyczyną przyznania pomocy.

Zasiłki z pomocy społecznej są świadczeniami pieniężnymi skierowanymi do rodzin i przyznawane są po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, ustaleniu oczekiwań co do potrzeby, którą należy zaspokoić i zależą od możliwości finansowych ośrodka. W przypadku ustalenia, że przyznana pomoc przeznaczona będzie niezgodnie z jej przeznaczeniem, pracownik socjalny zmienia formę pomocy z pieniężnej na pomoc w naturze. Sam dokonuje zakupu opału, żywności bądź odzieży.

W ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Stargardzie prowadzone były prace społecznie użyteczne. Prace te wykonywały osoby długotrwale bezrobotne, korzystające ze zaświadczeń pomocy społecznej i są zagrożone wykluczeniem społecznym. W 2013r. z tej formy pomocy skorzystało w sumie 8 osób.

Ośrodek Pomocy społecznej udziela pomocy rodzinom także w formie dodatków mieszkaniowych. W latach 2011- 2013 r. pomoc w takiej formie otrzymało średnio 24 rodziny, wypłacono w sumie 394 świadczeń na kwotę 144 563 zł. W 2011 r. z pomocy tej skorzystało 29 rodzin, w roku 2012 również 29 rodzin a w roku 2013 tylko 13 rodzin. Według danych Ośrodka z roku na rok maleje liczba rodzin korzystających z pomocy w

formie dodatków mieszkaniowych, maleje także ogólna kwota przyznanych świadczeń. Adresatami pomocy w tej formie są lokatorzy mieszkań komunalnych, spółdzielczych, zakładowych oraz własnych.

Jednym z widocznych przejawów ubożenia części społeczeństwa jest problem niedożywionych dzieci. Niektóre rodziny same zgłaszają wnioski do OPS o dożywianie dzieci lub też informacja o takiej potrzebie pochodzi z placówki oświatowej. W gminie Suchań realizowany jest rządowy program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania". Celem programu jest ograniczenie zjawiska głodu i niedożywienia w szczególności wśród dzieci i młodzieży. W roku 2013 wydano posiłki dla ogółem 78 rodzin. Liczbę dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkołach w gminie Suchań przedstawia tabela nr 19.

Tabela 19. Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków

Rok	2011	2012	2013
Liczba dzieci	157	164	147
Liczba rodzin	86	90	78
Liczba osób w rodzinach	376	394	338
Liczba posiłków	22 915	39892	20 915
Łączna kwota	97 091 zł	95 774 zł	83 597 zł

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej.

2.3. Bezrobocie

Równowaga lokalnego rynku pracy to jeden z najważniejszych celów polityki rozwoju społeczno-gospodarczej każdej gminy, tak w wymiarze czasu bieżącego jak i w wymiarze wielu lat.

Wśród wszystkich problemów społecznych występujących w obecnej polskiej rzeczywistości, bezrobocie wydaje się być jednym z ważniejszych. Nie inaczej jest na terenie gminy Suchań. Bezrobocie dotyka dużej liczby mieszkańców Gminy korzystających z pomocy społecznej (7 % mieszkańców Gminy)

Według powyższych danych (patrz tab. Nr 17) na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób bezrobotnych utrzymuje się na podobnym poziomie osób korzystających z powodu bezrobocia z pomocy społecznej. W miesiącu grudniu 2013r. liczba osób na terenie gminy Suchań wynosiła 308 osób. W 2013r. liczba osób korzystających z pomocy

społecznej z powodu bezrobocia w rodzinie wynosiła 151 w tym 54 rodziny skorzystały z pomocy w formie zasiłku okresowego.

Pomocą dla osób bezrobotnych z terenu Gminy zajmuje się głównie Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie. Działania te wspierane są również przez Urząd Miejski w Suchaniu oraz Ośrodek Pomocy Społecznej.

W powiecie stargardzkim na koniec października 2013r. stopa bezrobocia wynosiła 18,9% województwie zachodniopomorskim wynosiła natomiast 17 % . w kraju wynosiła 13,0 % natomiast w gminie Suchań wynosiła 10,1 %.

Bezrobocie często jest przyczyną izolacji społecznej, powoduje obniżenie poczucia własnej wartości a także utraty autorytetu w rodzinie. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się wtedy apatia i zniechęcenie a także na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Zdarza się, że długotrwałym bezrobociem objęci są wszyscy dorośli członkowie rodziny. W rodzinach takich występują często dodatkowe problemy takie jak nieumiejętność przystosowania się do zmieniających się zasad funkcjonowania na rynku pracy, bierność i towarzyszące często tym zjawiskom patologie, głównie nadużywanie alkoholu. Bezrobocie w gminie Suchań przedstawia następująca tabela.

Rodziny, w których żyją osoby bezrobotne, szczególnie długotrwale pozostające bez prawa do zasiłku, z konieczności stają się klientami pomocy społecznej.

Tabela 20. Wskaźnik bezrobocia w Gminie w latach 2011-2013

stan na grudzień	2011	2012	2013
ogółem	265	307	308
w tym kobiet	141	165	164
% do ogółu bezrobotnych w gminie	53%	53,74%	53,24%
zamieszkali na wsi	123	198	214
% do ogółu bezrobotnych w gminie	46,42%	64,49%	69,48%
Wskaźnik bezrobocia	9,4%	10,7%	10,7%
powiat stargardzki -wskaźnik bezrobocia	9,0%	9,3%	9,2%

Źródło: PUP Stargard Szczeciński, Bezrobotni wg Gmin.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Suchaniu na dzień 31.12.2013r. zarejestrowane były 308 osoby bezrobotne, w tym 164 kobiety. Zauważalny jest wzrost bezrobocia w poszczególnych latach zwłaszcza w roku 2012 . Spowodowane było to min. poprzez likwidacje zakładów pracy.

Dzieci pochodzące z rodzin, w których rodzice są osobami bezrobotnymi, odczuwają własną sytuację materialną jako gorszą, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno - ekonomicznej czy życiowego nieudacznictwa. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca czy solidarność.

Jednak w Gminie jak i w Powiecie od roku 2003 do 2009, utrzymuje się tendencja spadkowa liczby osób bezrobotnych a od roku 2009 poziom bezrobocia waha się ok. 300 osób w skali roku. W roku 2003 liczba osób bezrobotnych wynosiła 517 osób , w 2004r. – 514 , w 2006r. – osób 414, w 2007r. – 389, w 2009r.-294 , w 2010r. 287 a w 2013r. wynosiła 308 osób. Duży wpływ na tą sytuację miało przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, otwarcie nowych zagranicznych rynków pracy oraz wzrost gospodarczy kraju a także podejmowanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej a także Powiatowe Urzędy Pracy działań na rzecz integracji społeczno – zawodowej osób bezrobotnych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego POKL.

Tabela 27. Liczba bezrobotnych z prawem i bez prawa do zasiłku w latach 2009-2013

stan na grudzień	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba bezrobotnych:	294	287	265	307	308
w tym kobiety	162	151	141	165	164

Z prawem do zasiłku:	52	41	39	58	45
w tym kobiety	17	18	15	30	29
Udział % osób z prawem do zasiłku do ogółu	17,6%	14,3%	14,7%	18,8%	14,6%

Źródło: opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie.

Powyższe dane wskazują na tendencję spadkową od 2009r. w nielicznym gronie osób bezrobotnych zarejestrowanych z prawem do zasiłku. W 2009 r. udział tych osób w ogólnej liczbie bezrobotnych stanowił 17,6 % a na koniec 2013 r. 14,6%.

Analiza liczby bezrobotnych oraz stopy bezrobocia w 2013 roku, wyliczonej jako stosunek liczby bezrobotnych do osób czynnych zawodowo pozwala na wysunięcie następujących wniosków:

- ❖ Liczba bezrobotnych pod koniec 2013 roku w gminie Suchań wynosiła 308 osób, co stanowi 4,2% bezrobotnych powiatu stargardzkiego. Dominującą grupę stanowiły, podobnie jak i w całej Polsce, kobiety (ok. 53% ogółu bezrobotnych).
- ❖ Procentowy udział długotrwale bezrobotnych kształtował się w gminie Suchań na poziomie 52,2% ogółu bezrobotnych i był jednym z wyższych w całym powiecie stargardzkim. W powiecie odsetek ten wyniósł ok. 51,7%. Jest to zjawisko bardzo niepokojące, które w konsekwencji przynosi pozbawienia prawa do zasiłku i pauperyzację społeczeństwa.

2.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Znaczącą część klientów OPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. W 2012 roku z tych powodów z pomocy OPS skorzystały 44 rodziny w tym 34 zamieszkujących na wsi -139 osób w rodzinach, co stanowi 1% ogólnej liczby mieszkańców.

Obecnie poziom liczby rodzin korzystających z tego powodu z pomocy Ośrodka utrzymuje się na poziomie podobnym od 2009r. Według powyższych danych nadal utrzymuje się liczebna przewaga osób korzystających z tego powodu z pomocy społecznej, które zamieszkują teren wiejski. Wśród ogólnej liczby rodzin dominują także rodziny niepełne, które w 2012r. stanowiły 81% ogólnej liczby rodzin oraz rodziny wielodzietne, które

stanowiły 19 % ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niezaradności w sprawach rodzinnych i osobistych.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców Ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka oraz na jego więź z rodziną. Rodziny podopiecznych Ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów oraz występuje u nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci. W rodzinach zaburzonych, rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa a także obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są „same sobie”, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku i częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Dlatego też najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm i wartości.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych a dla dorosłych ofiar rodzinnej przemocy są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach pomocowych.

2.5. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba

W 2012r. z pomocy OPS z powodu niepełnosprawności skorzystało 86 rodzin, natomiast z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby 377 rodzin.

W badanym okresie 2009 – 2013 znacznie wzrosła liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka z powodu niepełnosprawności. Liczba ta rokrocznie rosła o ok. 30%. W grupie tych osób w badanym okresie dominowały osoby zamieszkujące tereny wiejskie. Obecnie stanowią one ok. 64,7% rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności.

W 2012r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym nastąpił wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, wzrost ten wyniósł 60% i dotyczył głównie osób zamieszkujących tereny wiejskie.

Osoby niepełnosprawne napotykać na liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy, czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury.

Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe tj. bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Na podobne problemy napotykać osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych.

Problem osób niepełnosprawnych w gminie Suchań jest bliski zarówno pracownikom samorządowym jak i społeczności lokalnej.

Pracownicy Ośrodka poza udzielonymi świadczeniami pieniężnymi czy w naturze, pomagają także w formie pracy socjalnej, która polega na udzielaniu poradnictwa

specjalistycznego, pomocy w załatwianiu wielu spraw urzędowych związanych z uzyskaniem świadczeń rentowo-emerytalnych, kierowaniem przed zespoły ustalające stopień niepełnosprawności, uzyskaniem świadczeń alimentacyjnych, kompletowaniem dokumentów o umieszczenie w domu pomocy społecznej oraz organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży. W 2013r. z tej formy pomocy skorzystało 55rodzin.

Do osób bezrobotnych na terenie Gminy należą także osoby niepełnosprawne. Na koniec roku 2013 w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 9 osób niepełnosprawnych. Wśród osób niepełnosprawnych dominują kobiety, osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym oraz bez stażu.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z czym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.6. Problemy uzależnień

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która także objęta jest pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów. Zjawisko to w gminie Suchań stwarza problem złożony i trudny do przewyciężenia. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców Gminy i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiar i niszczyielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej. Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt dużej liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu.

W rodzinach, które objęte są pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picciu alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko "dziedziczenia" alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne.

W roku 2011 liczba rodzin objętych pomocą finansową OPS z powodu alkoholizmu wyniosła 20 rodziny (35 osób w rodzinach), dwa lata później liczba rodzin objętych pomocą z tego powodu wynosiła 21 rodziny a liczba osób w rodzinach wyniosła 39 osób.

Praca z tak zaburzonymi klientami OPS jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. Z pomocą w pracy z alkoholikami pracownikom socjalnym przychodzi Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Co roku Rada Miejska uchwała Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Na terenie Gminy funkcjonują 33 punkty sprzedaży alkoholu, w tym 28 sklepów oraz 5 lokali gastronomicznych. Liczba ta od kilku lat utrzymuje się na tym samym poziomie. Łączny limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez Radę Miejską wynosi 34 punkty.

Na terenie Gminy działa punkt konsultacyjny, w którym w 2012r. udzielono porad dla w sumie 87 osób, w tym 45 osób uzależnionych od alkoholu i 2 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

W ramach programów profilaktycznych w szkołach w Suchaniu przeprowadzono trzy takie programy („Drugi elementarz”, „Stracone lata” oraz „Życie nie po to jest by...”).

W tych programach w sumie wzięło udział ponad ok.400 dzieci oraz 60 rodziców.

Na terenie Gminy w Suchaniu, Brudzewicach, Wapnicy, Żukowie, Tarnowie, Sadłowie, Suchanówku, Modrzewie i Nosowie prowadzone są zajęcia dla dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych. Na spotkaniach tych rozwijane są zainteresowania i zdolności dzieci poprzez prowadzenie zajęć plastycznych, praktycznych, umuzykalniających, teatralnych i ruchowych. Tworzone są zespoły pomocy dzieciom mającym trudności w nauce i z nawiązywaniem kontaktów interpersonalnych. W spotkaniach tych uczestniczą przede wszystkim dzieci z rodzin patologicznych, w których występuje bezrobocie i alkoholizm. Ponadto dla dzieci uczestniczących w zajęciach świetlicowych co roku organizowane są ferie zimowe i wakacje.

Problem uzależnienia od narkotyków także istnieje na terenie gminy Suchań, choć do tej pory nie odnotowano osób, które z powodu narkomanii korzystają z pomocy społecznej. Niestety narkomania jest coraz powszechniejszym zjawiskiem, ma wielowymiarowe przyczyny a szkody z nim związane obserwowane są w różnych sferach życia społecznego. W ostatnim czasie przeprowadzona została „Diagnoza narkotykowa w gminie Suchań”, za pomocą anonimowych badań ankietowych zostali przepytani pracownicy Urzędu Miejskiego, Radni, uczniowie szkoły podstawowej i gimnazjum, mieszkańcy oraz inne placówki współpracujące z Gminą. Według tych badań głównie w Suchaniu i Wapnicy istnieje problem zażywania narkotyków, a najczęściej wymieniane miejsca przez uczniów, gdzie można kupić narkotyki to: dyskoteki, bary oraz od innych kolegów.

2.7. Ochrona macierzyństwa

Wśród klientów Ośrodka Pomocy Społecznej znajdują się także kobiety korzystające z zasiłków z tytułu ciąży i wychowywania dziecka, a także będące w trudnej sytuacji materialnej. W 2013r. z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa z pomocy OPS skorzystało 28 rodzin w tym 148 osoby w rodzinach. Na przełomie lat 2009-2013 liczba rodzin objętych

pomocą finansową OPS z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa utrzymuje się na tym samym poziomie

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ochrony macierzyństwa dominowały rodziny zamieszkujące tereny wiejskie. W 2013 r. rodziny z terenów wiejskich stanowiły 88%, a dwa lata później liczba ta wzrosła do poziomu 87%.

Od 1 maja 2004 roku na Ośrodki Pomocy Społecznej realizuje wypłaty świadczeń rodzinnych tj. zasiłku rodzinnego i dodatków do niego. Charakterystykę świadczeń rodzinnych przyznawanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w ostatnich dwóch latach przedstawia poniższa tabela.

W 2013 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchaniu przyznał ogółem świadczenia rodzinne, opiekuńcze i zaliczki alimentacyjne 353 rodzinom na łączną kwotę 1 767 550zł.

Tabela 28. Świadczenia rodzinne przyznane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w 2013r.

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Koszt świadczeń w zł
1	2	3	4
1.	Zasiłki rodzinne	5 181	455 057
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych w tym z tytułu:	2 527	253 487
2.1.	urodzenia dziecka	18	18 000
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	73	28 267
2.3.	samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego	0	0

	pobierania		
2.4.	samotnego wychowywania dziecka	293	53 490
2.5.	Kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego	265	20 420
2.5.1.	kształcenia i rehabilitacji dziecka do 5 roku życia	39	2 340
2.5.2.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	226	18 080
2.6.	rozpoczęcia roku szkolnego	324	32 400
2.7.	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania :	839	43 710
2.7.1.	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości , w której znajduje się szkoła	44	3 960
2.7.2.	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości , w której znajduje się szkoła	795	39 750
2.8.	Wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	715	57 200
3.	Zasiłki pielęgnacyjne	1650	252 343
4.	Świadczenia pielęgnacyjne	1683	871 417
5.	Fundusz alimentacyjny	703	237 460
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	41	41 000
	Razem:	X	

Źródło : opracowanie na podstawie danych z OPS w Suchaniu.

Wypłacono także dla rodzin świadczenia z funduszu alimentacyjnego wartość wypłaconych zasiłków z tego funduszu wynosiła wyniosła 237 460 zł . Ze świadczeń funduszu korzysta 55

osób ze 42 rodzin. zł.

2.8. Przestępczość

Według informacji dot. działalności Posterunku Policji w Suchaniu można zauważyć, iż z roku na rok rośnie ogólna liczba przestępstw (w 2013 r. wynosiła 68 przestępstw).

Wśród motywów działania nieletnich sprawców czynów karalnych można wymienić:

- ❖ negatywny wpływ rówieśników, chęć zysku i zaimponowania kolegom;
- ❖ brak reakcji osób dorosłych na niewłaściwe zachowania nieletnich;
- ❖ zaniedbania opiekuńcze i wychowawcze ze strony rodziców, często wywołane patologiami.

2.9. Przemoc w rodzinie

Jednym z poważniejszych problemów społecznych, o którym nie należy zapominać, jest przemoc w rodzinie. Jest to tym bardziej poważny problem, iż charakteryzują się małą wykrywalnością tego zjawiska. Na terenie gminy Suchań jedynie w 2009 roku skorzystało z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie 10 rodzin. Natomiast od roku 2010 nie odnotowano żadnych przypadków korzystania z pomocy Ośrodka z tego powodu.

Według danych Ośrodka problem osób opuszczających zakłady karne na terenie Gminy występuje w sposób marginalny. W skali roku liczba osób opuszczających zakłady karne po odbyciu kary więzienia lub przedterminowo zwolnionych czy warunkowo zwolnionych - jest niewielka i w 2013r. . dotyczyła 3 rodzin.

Mimo, że problem nie dotyczy dużej liczby społeczeństwa, nie należy go bagatelizować w pracy służb pomocy społecznej. Powrót osób, które miały konflikt z prawem jest bardzo ważny z punktu widzenia realizacji prawa i akceptacji przez środowisko tych ludzi po odbyciu kary.

Zdecydowana większość aktów przemocy, do jakich dochodzi, odbywa się w sferze niedostępnej dla osób z poza rodziny. Odnotowywane przypadki stosowania przemocy w rodzinie są tylko wierzchołkiem góry lodowej. Przemoc w rodzinie jest nie tylko skrywana przez fizyczną barierę ścian domu, ale również bardzo często przez opory członków rodziny do upowszechniania tej wiedzy na zewnątrz. Istniejąca bariera wstydu, strachu czy też

niewiary w możliwość rozwiązania tego problemu przez wyspecjalizowane do tego placówki niezwykle utrudnia zwalczanie tej formy patologii społecznej. Nie można się jednak łudzić, iż jest to liczba odzwierciedlająca całość tego problemu. Istnieje więc ścisły związek między dokonywanymi aktami przemocy i sytuacją rodzin, w których taka przemoc istnieje.

W zdecydowanej większości są to rodziny dotknięte problemem alkoholowym. Od 2011r. w Gminie został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny ,który podejmuje działania na rzecz osób doznających przemocy a także na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie. Od 2011r. założonych zostało 7 „Niebieskich kart”.

2.10. Wnioski z analizy głównych problemów społecznych na terenie Gminy Suchań

Gmina Suchań w porównaniu z innymi gminami powiatu jak i województwa, należy do obszarów o zrównoważonym rozwoju. Stopa bezrobocia, pomimo jej spadku, należy niestety do jednej z wyższych w powiecie, podobna sytuacja ma się z innymi wskaźnikami. Zjawiska zaliczane do problemów społecznych, można ocenić jako stabilne, a w niektórych przypadkach z tendencją do poprawy.

Niestety Gminie Suchań nie udało się uniknąć najbardziej dotkliwych następstw restrukturyzacji gospodarki, która nastąpiła w okresie transformacji ustrojowej, jak również związanych z tym bardzo powszechnych, negatywnych zjawisk społecznych. Nadal lokalny rynek pracy dotknięty jest tymi samymi problemami, co większość pozostałych gmin miejsko-wiejskich województwa zachodniopomorskiego, takimi jak mała liczba miejsc pracy, mała liczba nowych inwestycji i ofert inwestycyjnych, a także problemami społecznymi, głównie mieszkańców terenów wiejskich, związanymi z bezrobociem długotrwałym.

Poszczególne części analizy odnoszą się do istotnych dla „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań” obszarów problemowych. Przedstawione zostały w nich dane dotyczące głównych problemów społecznych.

Wnioski z analizy problemów społecznych są następujące:

- ❖ Z analizy istotności zjawisk powodujących problemy społeczne, opracowanej na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej, za najbardziej istotne należy uznać: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego i długotrwałą lub ciężką

chorobę oraz za średnio istotne: niepełnosprawność, alkoholizm, ochronę macierzyństwa i przemoc w rodzinie;

- ❖ Bardzo dużym atutem Gminy jest jego położenie w sąsiedztwie kilku jezior. Przy rozwinięciu infrastruktury turystycznej i odpowiedniej promocji, a także ustanowieniu efektywnej sieci komunikacyjnej, Gmina może stać się miejscem spędzania wolnego czasu dla wielu osób z sąsiednich gmin, z kraju oraz z najbliższej zagranicy;
- ❖ Zagrożeniem dla zasobów ludzkich Gminy jest spadek liczby ludności, który według tendencji krajowych utrzymywać się będzie także w następnych latach. Wiąże się to także z niskim lub ujemnym przyrostem naturalnym. Istotne jest utrzymanie odpowiedniej struktury wykształcenia i wieku, aby w latach następnych nie pojawił się problem, z którym boryka się wiele innych regionów kraju - problem dużego odsetka osób powyżej 40 roku życia bez kwalifikacji zawodowych, które bardzo trudno zaktywizować;
- ❖ Mniejsza liczba osób korzystających z pracy socjalnej w stosunku do liczby osób otrzymujących świadczenia pieniężne świadczy, że jest całkiem liczna grupa osób, która utrzymała się w korzystaniu z pomocy społecznej i nie jest zainteresowana zmianą tej sytuacji

- ❖ Ogólny poziom bezrobocia w Gminie, jak i w powiecie, dynamicznie spada. Sukces dalszych działań na rynku pracy będzie polegać na utrzymaniu tej tendencji;
- ❖ Bezrobocie ma charakter w dużym stopniu sezonowy;
- ❖ Bezrobocie wśród ludzi młodych w Gminie stanowi 1/3 wszystkich osób bezrobotnych, natomiast w powiecie stargardzkim stanowi 20,2% ogólnej liczby bezrobotnych, niestety poziom bezrobocia w powiecie wśród tych osób należy do jednego z wyższych w porównaniu z pozostałymi powiatami województwa zachodniopomorskiego. Zgodnie z danymi demograficznymi, istnieje obawa, iż sytuacja taka może utrzymywać się w przyszłości, gdyż w Gminie jest stosunkowo dużo osób w wieku przedprodukcyjnym;
- ❖ Struktura wykształcenia oraz czasu pozostawiania bez pracy osób bezrobotnych wskazuje na fakt, iż występuje problem długotrwałego bezrobocia wśród osób bez wykształcenia i kwalifikacji;

- ❖ Stały poziom bezrobocia wśród osób z wykształceniem wyższym i wzrost bezrobocia wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz dynamiczny spadek bezrobocia wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wskazują na fakt, iż następuje wysoka specjalizacja i brakuje miejsc pracy dla osób pozbawionych konkretnych, praktycznych umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Wyższe szkoły nie oferują swoim studentom odpowiednich praktyk zawodowych i ze względu na to coraz większa liczba ich absolwentów pozostaje bez pracy;
- ❖ Spadek liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy w 2012 r. może być efektem nowych działań podejmowanych dla tych osób przez instytucje rynku pracy, jednakże wiele osób długotrwale bezrobotnych nie rejestruje się już w Powiatowym Urzędzie Pracy. Osoby takie często przechodzą do grupy biernych zawodowo z powodu przekonania o niemożliwości znalezienia pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

1. Badania opinii społecznej

1.1. Wyniki przeprowadzonego badania

Strategia powinna być dokumentem wynikającym z potrzeb oraz dążeń społeczności lokalnej, dlatego też nie może powstawać jedynie w oparciu o dokumenty i przemyślenia urzędników. W związku z powyższym w prace nad Strategią zaangażowano społeczność lokalną zakładając, że tylko w przypadku uspołecznienia prac nad zapisami Strategii, dokument ten znajdzie akceptację mieszkańców i reprezentującej ich Rady Miejskiej. Badania socjologiczne dla potrzeb „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań” ze względu na ograniczony charakter są instrumentem pomocniczym, pokazującym szerszą perspektywę wybranych zjawisk. Ponadto nie mogą być traktowane jako reprezentacja dla całej Gminy.

Opracowano anonimową ankietę skierowaną do mieszkańców Gminy, zawierającą w sumie 10 pytań dotyczących podstawowych kwestii społecznych związanych z Gminą. Do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wpłynęło w sumie 54 wypełnionych przez mieszkańców Gminy ankiet.

Wszystkie z pytań miały charakter zamknięty i dotyczyły określenia sytuacji na rynku pracy (oceny aktualnej sytuacji na rynku pracy, określenia głównych przyczyn powstawania problemów w Gminie oraz działań podejmowanych na poziomie Gminy, które najbardziej przyczyniłyby się do spadku bezrobocia) oraz sytuacji społecznej (oceny warunków życia mieszkańców; określenia obszarów wykluczenia społecznego; działań, jakie powinna podjąć Gmina, aby ograniczyć obszary wykluczenia społecznego; negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży; działań jakie powinna podjąć Gmina, aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej oraz działań, jakie powinny podjąć jednostki Gminy w obszarze pomocy społecznej w celu przezwyciężenia problemów społecznych rodzin korzystających z pomocy społecznej).

Wśród respondentów przeważały kobiety, które stanowiły 51,85% badanych osób.

Grupy wiekowe:

Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku od 18 do 30 lat, następnie osoby w wieku poniżej 31 – 40 roku życia oraz osoby w wieku 51 i więcej lat.

W grupie respondentów przeważały osoby pracujące. Stanowiły one 68% respondentów. Natomiast ok. 9 % respondentów, co stanowi 11 osób, nie wskazała, czy są osobami pracującymi, czy też nie. Za miejsce zamieszkania 43 % respondentów wskazało tereny wiejskie, 57 % wskazało na miasto – Suchań.

Wśród respondentów największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim, a na posiadanie wykształcenia wyższego wskazało 50% badanych osób . \Stąd wniosek ,że chętnie w badaniach ankietowych uczestniczą osoby z wyższym wykształceniem

Pierwsze pytanie w ankiecie, jakie zostało skierowane do respondentów dotyczyło wyrażenia opinii na temat panującej sytuacji na rynku pracy w gminie Suchań. Ponad 23% respondentów uznało, iż sytuacja rynku pracy w Gminie jest „średnia”. Za „raczej dobrą” uznało ją 4%, a za „dobrą” ok. 1,6%, 34% respondentów uważa, że jest ona „raczej złą”, a 21,6%, że jest „zła”. Jedyne 6 osób uważa, że sytuacja rynku pracy na terenie Gminy jest „bardzo dobra”, a 14 osób, że jest „bardzo zła”. Podsumowując odpowiedzi, 10,4% badanych osób uznała sytuację rynku pracy panującą w gminie Suchań za pozytywną.

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o określenie głównych przyczyn problemów na terenie Gminy. Z wymienionych dziesięciu propozycji badane osoby miały zaznaczyć maksymalnie dwie najistotniejsze. Według wskazań respondentów za te 4 główne problemy dot. rynku pracy na terenie Gminy można uznać: brak inwestycji, wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej (podatki, opłaty etc.), niskie wydatki państwa na wsparcie dla zatrudnienia oraz wysokie koszty zatrudnienia pracowników. Następnie 1/3 badanych osób uznała, że problemem jest także niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy, 28% wskazało na złą sytuację finansową przedsiębiorstw, a 24,4% na niską jakość usług instytucji związanych z rynkiem pracy. Ponadto 22% badanych osób uznała, że jedną z przyczyn problemów na rynku pracy jest brak nowych technologii w przedsiębiorstwach, według 18%- niskie kwalifikacje wśród pracowników, a 16% wskazało na brak współpracy ze służbami zatrudnienia (Urzędem Pracy, agencjami zatrudnienia, firmami szkoleniowymi).

Trzecie pytanie dotyczyło określenia działań, jakie powinny być podejmowane na poziomie Gminy w celu jak najlepszego przyczynienia się do spadku bezrobocia. Tutaj także respondenci mieli spośród 10 zaproponowanych rozwiązań zaznaczyć maksymalnie 4 najistotniejsze według nich. Według wskazań respondentów można wyróżnić 4 podstawowe zadania, jakie powinny być podjęte w celu spodka bezrobocia i są to: obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników (54,4% wskazań), szkolenia zawodowe dla bezrobotnych (44%), obniżenie podatków lokalnych i opłat lokalnych (40,8%) oraz okresowe zatrudnienie finansowane z budżetu państwa (40,8%). Następnie 35,2% badanych osób uznała, że istotne są staże i praktyki zawodowe, 34,4% wskazała na stworzenie preferencyjnych warunków dla absolwentów wchodzących na rynek pracy, a 29,6% na dotowane, tanie kredyty dla przedsiębiorców. Następnie dla ponad 25,6% badanych osób jednym z działań podejmowanych w celu walki z bezrobociem powinno być organizowanie doradztwa zawodowego i pomocy psychologicznej, dla 20% usprawnienie systemu pośrednictwa pracy, a dla 18,4% szkolenie i doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej.

Druga część pytań dotyczyła określenia sytuacji społecznej panującej na terenie Gminy. W pierwszym pytaniu z tego zakresu respondenci oceniali aktualne warunki życia mieszkańców (osób i rodzin). Ponad 48% respondentów zaliczyła te warunki do „średnich”, podczas gdy 3,2% uznała je za „raczej dobre” i 0,8% za „dobre”, a 26,4% za „raczej złe” i 10,4% za „złe”. 7 osób uważa, że aktualne warunki życia mieszkańców na terenie Gminy są „bardzo dobre”, a 6 osób, że są „bardzo złe”. Podsumowując odpowiedzi, ok.10% badanych osób uznała aktualnie panujące warunki życia mieszkańców w gminie Suchań za dobre.

Prawie 82,4% respondentów uznało, że najważniejszym problemem społecznym na terenie Gminy jest bezrobocie, a ponad 76%, że jest nim alkoholizm, następnie niezaradność życiowa oraz ubóstwo.

Szczegółowe zestawienie problemów według procentowej liczby wskazań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Jakie są wg Państwa główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

Ubóstwo	38,4
Alkoholizm	49
Narkomania	5,6
Bezdomność	6,4
Niezaradność życiowa	60,0

Bezrobocie	64,81
Niepełnosprawność	7,2
Samotne wychowywanie dzieci	9,2
Długotrwała lub ciężka choroba	6,4
Przemoc w rodzinie	17,6
Wielodzietność	12,8
Bezradność w sprawach opiekuńczo– wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	25,6

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o zaznaczenie grup z obszarów wykluczonych, które ich zdaniem występują na terenie Gminy. W tym pytaniu respondenci mieli podanych 8 propozycji, z których musieli wybrać maksymalnie 3 najistotniejsze grupy. Według tych wypowiedzi najistotniejszą grupą osób wykluczonych są osoby długotrwale bezrobotne, na których wskazało ok. 73% badanych osób, a 75,2% badanych osób wskazała na alkoholików. Kolejnymi grupami osób wykluczonych społecznie według 24,0% badanych osób są osoby niepełnosprawne, następnie dla 16% respondentów osoby opuszczające zakłady karne, według 11,2% narkomani, a według 9,6% osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze. Jedynie 4% respondentów za grupę osób wykluczonych społecznie uznała bezdomnych, a ok. 1% zaliczyła do tej grupy uchodźców.

Następne pytanie dotyczyło zaznaczenia tych działań, które powinna podjąć Gmina, aby ograniczyć obszary wykluczenia społecznego. Tutaj także respondenci mieli wymienionych 7 działań, z których mieli zaznaczyć maksymalnie 3 najistotniejsze. Według odpowiedzi respondentów trzema najważniejszymi działaniami, jakie powinna podjąć Gmina jest dla ok. 70% badanych osób zorganizowanie robót publicznych oraz uruchomienie programów prac społecznie użytecznych, a dla 47% upowszechnienie zatrudnienia wspieranego. 32% respondentów uważa, że istotne jest, aby Gmina wspierała organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do osób wykluczonych społecznie, 14,4%, aby utworzyć klub integracji społecznej, a 16,8%, aby utworzyć centrum integracji społecznej. Jedynie 10,4% respondentów uznała, że istotne jest przyznawanie dodatkowych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o zaznaczenie tych negatywnych zjawisk, które odnoszą się do dzieci i młodzieży z terenów gminy Suchań (z wymienionych ośmiu propozycji respondenci mieli wskazać cztery najbardziej istotne). Według nich najważniejszym negatywnym zjawiskiem jest spożywanie alkoholu przez nieletnich, na które

wskazało aż 70% badanych osób oraz zaniedbania wychowawcze (ok. 81%). Następnie ponad 40% respondentów wskazało na demoralizację, ok. 35% respondentów wskazała na zaniedbania socjalne (w tym niedożywienie, zła higiena itp.), ponad 16% na przestępczość wśród nieletnich, a 16% wskazało na problem narkomanii. Jedynie 4,8% badanych osób uznała, że problemem wśród dzieci i młodzieży są trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, a 2,4% badanych osób wskazała, iż negatywnym zjawiskiem występującym na terenie Gminy jest sieroctwo.

W przedostatnim pytaniu respondenci zostali poproszeni o zaznaczenie maksymalnie 2 najistotniejszych zadań z 5 proponowanych, jakie powinna podjąć Gmina, aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej. Ankietowani uznali, że najlepszymi działaniami, jakie może podjąć Gmina, aby zapewnić wsparcie dzieciom, jest uruchomienie nowych świetlic wiejskich i doposażenie istniejących (59,2% respondentów), następnie 49,6% respondentów zaproponowało uruchomienie punktu konsultacyjno-informacyjnego dla rodzin, w których dzieci i młodzież spożywa alkohol i narkotyki oraz wsparcie dla organizacji pozarządowych w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do młodzieży i dzieci. Dla ponad 33,6% badanych osób istotne było stworzenie dodatkowych usług np. pedagogicznych czy terapeutycznych w środowisku dzieci i młodzieży, a dla ok. 20% respondentów istotne jest, aby w Gminie zostały utworzone interdyscyplinarne zespoły ds. wsparcia dziecka i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym.

W ostatnim pytaniu respondenci mieli wskazać na te działania, które powinny być podjęte przez jednostki Gminy w obszarze pomocy społecznej w celu przezwyciężenia problemów społecznych rodzin korzystających z pomocy społecznej (z wymienionych dziewięciu działań respondenci mieli zaznaczyć cztery najistotniejsze). W zakresie działań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny, za najistotniejsze ankietowani uznali, że należy zorganizować roboty publiczne, uruchomić programy prac społecznie użytecznych oraz zwiększyć zakres działań polegających na świadczeniu pracy socjalnej. Następnie ok. 44% badanych osób wskazała, iż należy stworzyć dodatkowe formy opieki nad dzieckiem umożliwiające rodzicom podjęcie pracy, natomiast 36% badanych mieszkańców Gminy uważa, że Ośrodek powinien zorganizować specjalistyczne formy pomocy tj. poradnictwo rodzinne, interwencję kryzysową itp. Kolejnym działaniem, które powinien podjąć Ośrodek w celu przezwyciężenia problemów społecznych, jest ograniczenie wysokości przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (27,2% osób). Dla porównania, 21,6% respondentów wskazała, iż należy zwiększyć wysokość przyznawanych świadczeń

pieniężnych z pomocy społecznej. Natomiast dla 28% respondentów istotne jest stworzenie dodatkowych ośrodków zajmujących się pomocą społeczną (np. kluby, stowarzyszenia), a według ok. 13,6% badanych osób, jednostki Gminy powinny pomóc w skutecznej emigracji i migracji zarobkowej.

2. Analiza SWOT

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. Z powodu dużej wagi zagadnienia należy przy tym korzystać ze sprawdzonych metod. Planowanie strategiczne powinno zostać podporządkowane następującym regułom:

- ❖ nazwanie, określenie, zdefiniowanie problemu (to, jak zdefiniujemy problem w dużym stopniu określa, które cele i metody powinny być zastosowane, aby ocenić przydatność alternatywnych rozwiązań, ma to bezpośredni wpływ na wybór konkurencyjnych opcji),
- ❖ przyjęcie kryteriów ewaluacyjnych (pod jakimi względami będziemy porównywali ze sobą i oceniali sposoby rozwiązania),
- ❖ określenie konkurencyjnych sposobów postępowania (zakładamy, że zawsze da się wyróżnić kilka sposobów rozwiązania problemu, należy je też opisać ze szczegółami),
- ❖ prezentacja alternatyw i ich selekcja (w tym kroku następuje ocena alternatyw według ustalonych kryteriów ewaluacyjnych i wybór jednej z nich),
- ❖ bieżące monitorowanie i ewaluacja wyników wybranej do realizacji polityki (po wyborze sposobu rozwiązania konieczna jest stała ocena czy przyjęte rozwiązanie wpływa w zamierzony sposób na rzeczywistość społeczną).

Przy ocenie wewnętrznych i zewnętrznych czynników wpływających na działania związane z programowaniem strategicznym ważna jest analiza SWOT, która polega na posegregowaniu posiadanej informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- ❖ S (Strengths) – silne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,

- ❖ W (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- ❖ (Opportunities) – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- ❖ T (Threats) - zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

W formie graficznej analizę SWOT przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Obraz graficzny Analizy SWOT

		Uwarunkowania	
		wewnętrzne	zewnętrzne
Wywierany wpływ	pozytywny	Silne strony	Szanse
	negatywny	Słabe strony	Zagrożenia

Źródło: G.Gierszewska, M.Romanowska, *Analiza strategiczna przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2003, s. 236

Na podstawie przedstawionej we wcześniejszych rozdziałach diagnozy stanu istniejącego gminy Suchań, diagnozy i analizy głównych problemów społecznych oraz zebranej opinii mieszkańców, została opracowana analiza SWOT.

Jako podmiot analizy przyjęto gminę Suchań, zaś jako przedmiot zdolność Gminy do rozwiązywania problemów społecznych.

Silne strony

- ❖ spadek poziomu bezrobocia,
- ❖ możliwość zmiany kwalifikacji zawodowych dzięki organizowanym kursom umożliwiającym kształcenie i podwyższanie kwalifikacji,
- ❖ wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- ❖ potencjał demograficzny – znaczna liczba osób w wieku przedprodukcyjnym,
- ❖ prowadzenie działań socjalnych i zapobiegających dysfunkjom rodziny,
- ❖ istnienie świetlic wiejskich w Suchaniu, Brudzewicach, Tarnowie, Sadłowie, Suchanówku, Modrzewie, Wapnicy, Żukowie, Nosowie i w Słodkowie
- ❖ aktywnie działające organizacje pozarządowe w sferze kulturalnej i społecznej,

- ❖ aktywnie działająca Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pomagająca w rozwiązaniu lokalnych problemów społecznych,
- ❖ na terenie Gminy funkcjonuje Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla osób z problemami wykluczenia społecznego,
- ❖ korzystne warunki do tworzenia gospodarstw proekologicznych, rozwoju turystyki i agroturystyki,
- ❖ korzystne warunki krajobrazowe i klimatyczne do organizacji wypoczynku i rekreacji,
- ❖ brak przemysłu silnie niszczącego środowisko,
- ❖ współpraca z instytucjami pozarządowymi zajmującymi się osobami uzależnionymi,
- ❖ dobre rozpoznanie środowiska społecznego przez pracowników socjalnych,
- ❖ otwartość Ośrodka na współpracę z innymi podmiotami w celu rozwiązywania problemów społecznych,
- ❖ wysoki udział sektora prywatnego w strukturze podmiotów gospodarczych.

Słabe strony

- ❖ występowanie wysokiego poziomu bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych, bez stażu oraz wśród kobiet,
- ❖ ok. 85% osób bezrobotnych pozbawionych jest prawa do zasiłku,
- ❖ przeważającym źródłem utrzymania mieszkańców gminy są renty, emerytury rolnicze oraz praca najemna – efektem tego jest zła sytuacja ekonomiczno-społeczna rodzin,
- ❖ niewielki popyt wewnętrzny wynikający z niskich dochodów mieszkańców gminy,
- ❖ przeważająca liczba małych gospodarstw rolnych (do 5 ha – stanowią one ok. 68% ogółu),
- ❖ główne powody korzystania z pomocy to ubóstwo i bezrobocie,
- ❖ brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań mających na celu poprawę własnej sytuacji,
- ❖ niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu bezrobocia i patologii,
- ❖ ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,
- ❖ bariery architektoniczne utrudniające życie społeczne osobom niepełnosprawnym,
- ❖ niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców,
- ❖ niewystarczająca liczba specjalistów zajmujących się rodzinami z problemami,
- ❖ brak powszechnej wiedzy o problemach społecznych i sposobach ich rozwiązywania,
- ❖ istniejące problemy alkoholowe w niektórych rodzinach, co powoduje przemoc

domową,

- ❖ brak możliwości kontynuacji aktywności zawodowej wśród osób starszych,
- ❖ niska aktywność mieszkańców terenów wiejskich,
- ❖ teren Gminy nie jest zgazyfikowany.

Szanse

- ❖ wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców oraz zwiększenie dostępności do szkół różnego stopnia,
- ❖ istnieją lokalne i regionalne działania skierowane do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- ❖ władze lokalne i regionalne współpracują z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy,
- ❖ dalszy spadek poziomu bezrobocia,
- ❖ wzrasta dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- ❖ standaryzacja w usługach socjalnych,
- ❖ racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych,
- ❖ rozwój przemysłu, inwestycji, turystyki i agroturystyki,
- ❖ wykorzystywanie w pełni nowych źródeł energii, recyklingu, gospodarki odpadami,
- ❖ brak uciążliwego przemysłu i transportu dla środowiska naturalnego,
- ❖ wzrost mobilności zawodowej i geograficznej,
- ❖ brak występowania zjawiska „uzależnienia” od pomocy społecznej,
- ❖ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, starszych, chorych i samotnych,
- ❖ dostosowanie infrastruktury do osób starszych, niepełnosprawnych - likwidowanie barier architektonicznych,
- ❖ uwrażliwianie młodzieży na potrzeby ludzi starszych, niepełnosprawnych i chorych,
- ❖ prowadzenie promocji zdrowego stylu życia,
- ❖ traktowanie uzależnienia jako problem społeczny,
- ❖ wysoki poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- ❖ racjonalne rozdzielanie środków publicznych,
- ❖ wzrost znaczenia organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży,
- ❖ możliwość korzystania ze środków finansowych Unii Europejskiej,

- ❖ dostosowanie standardów do wymogów UE,
- ❖ ciągłe doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadre pomocy społecznej,
- ❖ współpraca fachowców z różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym,
- ❖ istnienie systemu wsparcia dla osób z problemem uzależnienia,
- ❖ dobra współpraca z innymi jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty,
- ❖ prawidłowy przepływ informacji pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym w dziedzinie pomocy społecznej,
- ❖ rozwój działalności pozarządowych na rzecz osób z problemami społecznymi oraz grup szczególnego ryzyka.

Zagrożenia

- ❖ pogłębiające się zjawisko biedy, bezsilności, bezradności i bezrobocia wśród społeczeństwa co powoduje wzrost patologii,
- ❖ postępująca degradacja wartości rodziny, postępująca apatia i zniechęcenie oraz upadek „kultury pracy”,
- ❖ brak konsekwentnej i długofalowej polityki państwa oraz wizji dla rozwoju samorządności w Polsce, co może wpływać na samorządność w Gminie,
- ❖ brak odpowiednich rozwiązań prawnych, które skutecznie zachęcałyby przedsiębiorców do inwestowania na terenie Gminy,
- ❖ istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia,
- ❖ brak jasnych lokalnych i regionalnych działań skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych,
- ❖ niewystarczająca ilość miejsc pracy dla młodzieży, duży odsetek osób bezrobotnych z niskim poziomem wykształcenia,
- ❖ ucieczka najlepiej wykształconych i najbardziej dynamicznych grup społecznych do ośrodków miejskich bądź innych krajów członkowskich Unii Europejskiej,
- ❖ mała liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- ❖ istnienie negatywnego stereotypu człowieka starego,
- ❖ wzrost patologii wśród osób starszych,
- ❖ ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju nie sprzyja osobom starszym, a nowy system emerytalno - rentowy nie jest szansą na poprawę warunków życia osób

- starszych, co może mieć oddźwięk w Gminie,
- ❖ alienacja i marginalizacja zagrożonych grup społecznych,
 - ❖ wzrost liczby osób samotnych oczekujących pomocy ze strony państwa,
 - ❖ niekorzystne tendencje dotyczące wzrostu przestępczości, zwłaszcza wśród nieletnich,
 - ❖ niewystarczająca ilość propozycji dot. spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży,
 - ❖ ograniczone możliwości kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
 - ❖ możliwość braku rozwoju ofert kulturalnych i rozrywkowych na terenie Gminy,
 - ❖ możliwość wzrostu afirmacji alkoholu i nikotyny wśród młodzieży,
 - ❖ niewystarczające przygotowanie absolwentów do potrzeb w zakresie służb pomocy społecznej,
 - ❖ mała liczba ofert szkoleniowych dotyczących pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną dla kadry pomocy społecznej,
 - ❖ zbyt duża biurokratyzacja udzielania pomocy społecznej, uwarunkowana przepisami prawa,
 - ❖ wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze,
 - ❖ przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,
 - ❖ niewystarczające finansowanie pomocy społecznej,
 - ❖ brak stabilności prawa w dziedzinie pomocy społecznej

3. Analiza problemów w zakresie polityki społecznej

Identyfikację głównych obszarów problemowych w sferze polityki społecznej w gminie Suchań dokonano metodą MAPS (metoda aktywnego planowania strategicznego) na spotkaniu z radnymi, sołtysami, przedstawicielami jednostek samorządu gminy oraz władzami gminy 14 stycznia 2014 roku. Dokonując kolejnych przybliżeń, na zasadzie konsensusu, wyodrębniono trzy główne obszary problemowe, które są przedstawione poniżej. Opracowanie strategii ich rozwiązań powinno wydatnie zwiększać efektywność funkcjonowania pomocy społecznej w Gminie.

Dla poszczególnych problemów wyodrębniono priorytety, za które uznano główne źródła (przyczyny) tworzące te problemy. Ułatwiło to sformułowanie celów strategicznych dla poszczególnych obszarów problemowych a następnie polityki społecznej jako całości.

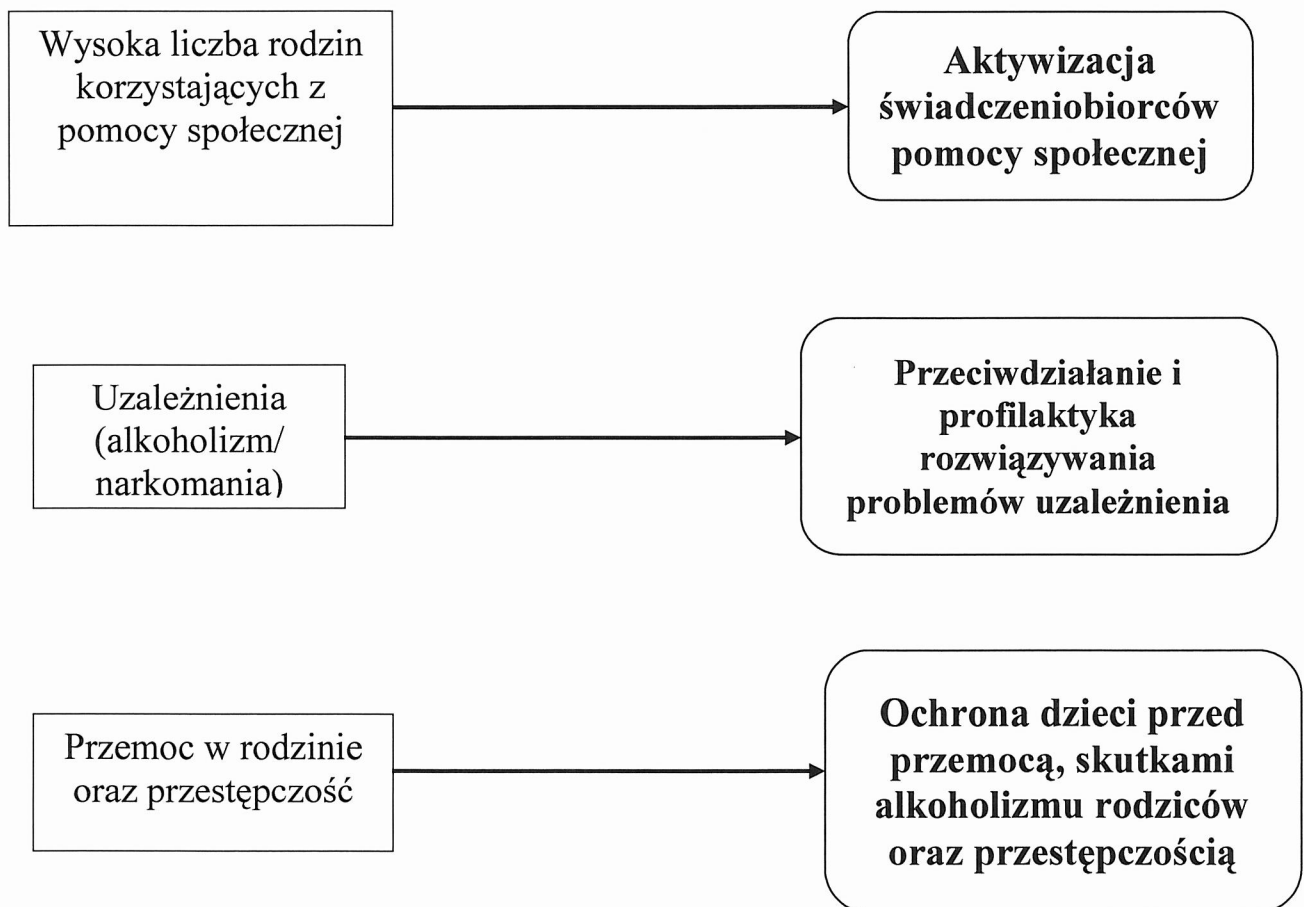
Formułowanie tych celów poprzedzono analizą możliwości oraz ograniczeń istniejących w samym systemie pomocy społecznej jak i poza nim.

OBSZAR PROBLEMOWY 1

Patologie społeczne

PROBLEMY

CELE

OBSZAR PROBLEMOWY 2

Kryzys funkcji rodziny

PROBLEMY

CELE

Niewydolność i niezaradność
opiekuńczo-wychowawcza
(cedowanie odpowiedzialności
przez rodziców na inne instytucje)

**Podniesienie
świadomości
opiekuńczo-
wychowawczej**

Niewystarczająca
oferta
zagospodarowania
czasu wolnego w
życiu rodzinnym

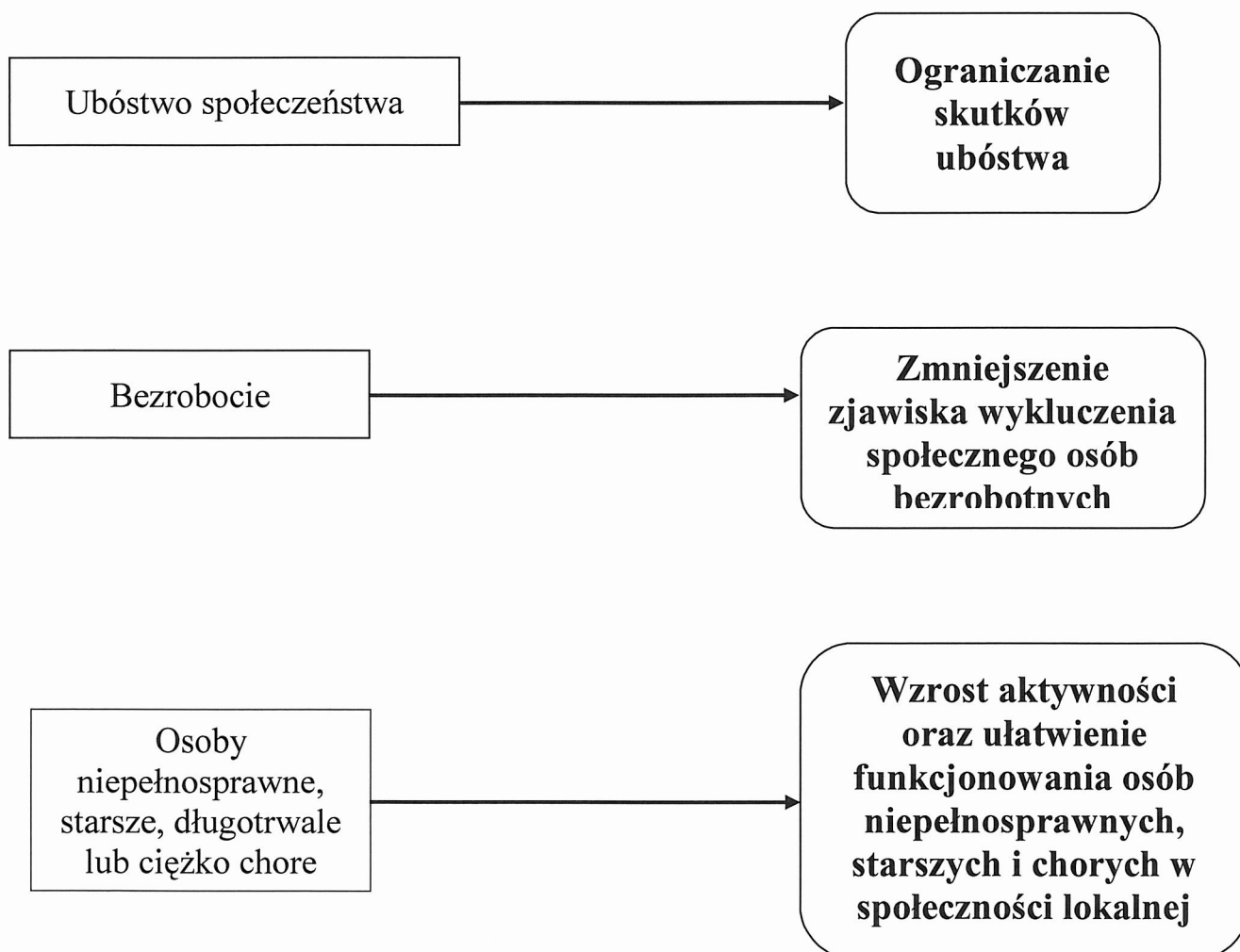
**Wzmocnienie relacji
rodzinnych poprzez
organizowanie różnych
form spędzanie czasu
wolnego**

OBSZAR PROBLEMOWY 3

Marginalizacja grup społecznych

PROBLEMY

CELE

4. Misja

Gmina z definicji jest wspólnotą samorządową zorientowaną na zaspokajanie potrzeb jej mieszkańców. Dlatego też władze Gminy we wszystkich swych działaniach muszą dążyć do jak najlepszego i najpełniejszego zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności. Zgodnie z kanonami nowocześnie rozumianej polityki społecznej, polegać ma to nie tylko na dystrybucji dóbr, lecz na stwarzaniu możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Oczywiście biorąc pod uwagę istotę zrównoważonego rozwoju należy pamiętać o osobach wykluczonych, które z różnych przyczyn nie stają się beneficjentami przemian i wzrastającego poziomu życia.

Zdefiniowane zadania pozwalają sformułować misję gminy Suchań w zakresie polityki społecznej, którą jest:

*Zapewnienie mieszkańcom Gminy Suchań
możliwości rozwoju osobistego i zawodowego
oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu*

5. Cele strategiczne

W dążeniu do realizacji celu nadrzędnego - misji - sformułowano 4 podstawowe cele, którym przyporządkowano działania służące osiągnięciu głównego celu. Hierarchia skonkretyzowanych celów podstawowych wynika z analizy SWOT oraz diagnozy dotyczącej najważniejszych problemów społecznych.

Główne cele strategiczne to:

- 1. Zmniejszenie liczby osób i rodzin zagrożonych patologiami społecznymi,**
- 2. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin,**
- 3. Ograniczenie zjawiska marginalizacji grup szczególnego ryzyka,**
- 4. Wzmocnienie oddziaływania i intensyfikacja działań Ośrodka Pomocy Społecznej.**

Przedstawione cele strategiczne są spójne z jednym z priorytetów – Społeczność – Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Suchań do 2019 roku.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono cele strategiczne oraz planowane działania.

Cel strategiczny nr 1 – Zmniejszenie liczby osób i rodzin zagrożonych patologiami społecznymi		
Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy i podmioty wspierające	Okres realizacji
<p><u>A. Aktywizacja świadczeniobiorców pomocy społecznej</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzanie innowacyjnych metod pracy z długotrwałym świadczeniobiorcą. 2. Szybkie reagowanie pracowników socjalnych na pojawiające się problemy społeczne. 3. Tworzenie i realizacja programów pomocy prowadzących do usamodzielnienia. 4. Inicjowanie powstania grupy samopomocy. 5. Wspieranie działalności Klubu Integracji Społecznej. <p><u>B. Przeciwdziałanie i profilaktyka rozwiązywania problemów uzależnień</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych (rozwijanie i doskonalenie form pracy i leczenia). 2. Stała współpraca m.in. z Poradnią Leczenia Uzależnień, sądem i kuratorem. 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej dla dzieci i młodzieży informującej m.in. o negatywnych skutkach spożywania alkoholu i narkotyków. 4. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych. 5. Wspieranie powstawania grup samopomocowych AA. 6. Prowadzenie pracy socjalnej z osobą uzależnioną – motywowanie do podjęcia leczenia i uczestnictwa w grupach wsparcia. 7. Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla osób wychodzących 	<p>Urząd Miejski; Ośrodek Pomocy Społecznej; Organizacje pozarządowe, Klub Integracji Społecznej.</p> <p>Urząd Miejski; Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii; Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej; Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie; Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów</p>	<p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p> <p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>

<p>z alkoholizmu/ narkomanii.</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Otoczenie opieką członków rodzin osób uzależnionych i udzielanie im pomocy, w tym dotyczącej przemocy w rodzinie. 9. Ciągłe monitorowanie zjawiska spożywania alkoholu i narkotyków, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. 10. Działalność edukacyjna polegająca na promocji zdrowego stylu życia. 11. Kontrola punktów sprzedaży, w zakresie prawidłowości ich działania. 12. Wspomaganie działalności placówek oświatowych, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii. 13. Coroczne opracowywanie i realizacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Suchań. 	<p>Alkoholowych; Organizacje pozarządowe; Szkoły; Policja, Ośrodki Terapii Uzależnień; Ośrodek Interwencji Kryzysowej.</p>
<p><u>C. Ochrona dzieci przed przemocą i skutkami alkoholizmu rodziców</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój poradnictwa specjalistycznego. 2. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych. 3. Wspieranie akcji informacyjnych na temat przemocy, narkomanii i alkoholizmu. 4. Wskazywanie i tworzenie dla dzieci i młodzieży alternatywnych do alkoholu i narkomanii form spędzania wolnego czasu. 5. Psychoedukacja rodziców dot. problemu narkomanii. 6. Wspieranie letniego i zimowego wypoczynku dzieci z rodzin 	

<p>wysokiego ryzyka.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Rozwój zajęć pozalekcyjnych w szkole i poza szkołą. 8. Szkolenia dla nauczycieli i pracowników pomocy społecznej. 9. Wspieranie organizacji pozarządowych. 	<p>Urząd Miejski; Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej; Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii; Organizacje pozarządowe; Szkoły; Świetlice środowiskowe; Ośrodki Terapii Uzależnień; Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Policja.</p>	<p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>
--	--	---

Cel strategiczny nr 2 – Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin		
Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy i podmioty wspierające	Okres realizacji
<p><u>A. Podniesienie świadomości opiekuńczo- wychowawczej</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc dla rodzin dysfunkcyjnych poprzez działanie edukacyjne i wspierające, by lepiej rodzili sobie z trudną sytuacją rodzinną. 2. Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, psychologiczna, praca socjalna, zapewnienie schronienia). 3. Informowanie rodzin o dostępnych formach pomocy. 4. Utworzenie i wdrożenie gminnego systemu pomocy rodzinie (ze strony OPS, szkoły, psychologa). 5. Uświadamianie rodzicom ich roli w wychowaniu dzieci (pedagogizacja rodziców). 6. Promowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny, promocja wartości rodzinnych. 7. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie nowoczesnych metod wychowawczych. 8. Uświadamianie młodzieży w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej. 9. Koordynacja działań i współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej, szkół, kuratorów, sądu, instytucji kościelnych w zakresie wsparcia 	<p>Urząd Miejski; Ośrodek Pomocy Społecznej; Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie; Jednostki samorządu terytorialnego; Organizacje pozarządowe; Szkoły.</p>	<p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>

<p>udzielanego rodzinie.</p> <p><u>B. Wzmocnienie relacji rodzinnych poprzez prawidłowe spędzanie wolnego czasu</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie świadomości w zakresie prawidłowego zagospodarowania czasu wolnego. 2. Promowanie aktywnego wypoczynku (sport, wycieczki, itp.). 3. Wyrobinienie nawyku aktywnego wypoczynku rodzinnego. 4. Organizowanie imprez kulturalno-rozrywkowych. 5. Stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych metod spędzania wolnego czasu (świetlice środowiskowe, kawiarenki internetowe, zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań itp.). 6. Dopuszczenie istniejących jednostek zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych. 7. Tworzenie gminnych programów wzmacniających więzi rodzinne. 	<p>Urząd Miejski; Ośrodek Pomocy Społecznej; Jednostki samorządu terytorialnego; Organizacje pozarządowe; Kluby; Szkoły; Świetlice środowiskowe.</p>	<p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>
---	--	---

Cel strategiczny nr 3 – Ograniczenie zjawiska marginalizacji grup szczególnego ryzyka		
Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy i podmioty wspierające	Okres realizacji
<p><u>A. Ograniczenie skutków ubóstwa</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Działania ratunkowe polegające na udzielaniu doraźnej pomocy w formie pieniężnej - świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, zasiłków i stypendiów dla dzieci i młodzieży. Działania polegające na udzielaniu świadczeń w formie niepieniężnej – dotacja na posiłki dzieci w szkole, zakup podręczników, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Łagodzenie skutków ubóstwa poprzez organizowanie robót publicznych i organizowanie prac społecznie użytecznych. Praca socjalna z beneficjentami mająca na celu wskazanie umiejętnego sposobu odkrycia i wykorzystania ich własnych zasobów (praca socjalna, wsparcie psychologiczne, doradztwo zawodowe). Stale doskonalenie współpracy pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa. Stać weryfikacja przyznawanych świadczeń (głównie pieniężnych), tak, aby przyznawana pomoc trafiała do osób rzeczywiście jej potrzebujących. 	<p>Urząd Miejski; Ośrodek Pomocy Społecznej; Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie; Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie, Klub Integracji Społecznej w Suchaniu.</p>	<p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>

<p><u>B. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego osób bezrobotnych</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowanie sieci współpracy między instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia. 2. Rozwój doradztwa zawodowego, także w szkołach. 3. Rozwijanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, przygotowanie zawodowe, poradnictwo zawodowe). 4. Wspieranie szkoleń zawodowych. 5. Wspieranie zatrudnienia subsydiowanego. 6. Organizowanie pomocy psychologa w celu eliminacji negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. 7. Działania informacyjne i konsultacyjne na terenie gminy dla bezrobotnych poszukujących pracy. 8. Rozwój poradnictwa specjalistycznego. 9. Stworzenie preferencyjnych warunków dla rozwoju lokalnego rynku pracy. 10. Promowanie samozatrudnienia i przedsiębiorczości. 	<p>Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej; Gimnazjum; Klub Integracji Społecznej; Powiatowy Urząd Pracy; Organizacje pozarządowe; Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie.</p>	<p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>
<p><u>C. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym, starszym i chorym pełnego udziału w życiu społecznym</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych i chorych (PFRON, PCPR, PUP). 	<p>Urząd Miejski; Ośrodek Pomocy Społecznej; Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie; PFRON;</p>	<p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>

<ol style="list-style-type: none"> 2. Inicjowanie utworzenia oraz wspieranie ośrodka wsparcia (np. świetlicy integracyjnej, socjoterapeutycznej, domu dziennego pobytu). 3. Edukacja dzieci i dorosłych w zakresie przybliżenia problemów osób niepełnosprawnych, starszych i chorych. 4. Systematyczne świadczenie usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych oraz specjalistycznych. 5. Likwidacja barier architektonicznych oraz komunikacyjnych w obiektach użyteczności publicznej. 6. Pomoc w wyposażaniu mieszkań chronionych dających możliwość utrzymania maksymalnie długiej samodzielności. 7. Profilaktyka dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, starszych i chorych. 8. Pomoc w podjęciu pracy osobom niepełnosprawnym. 9. Organizowanie imprez kulturalno-rozrywkowych. 10. Wspieranie rodzin opiekujących się osobami niepełnosprawnymi, starszymi i chorymi (np. poradnictwo psychologiczne). 11. Zapewnienie mieszkańcom, którzy mimo wsparcia nie mogą funkcjonować w dotychczasowym środowisku, miejsca w domu pomocy społecznej. 	<p>Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie; Starostwo Powiatowe; Służba zdrowia; Szkoły; Organizacje pozarządowe. Klub Integracji Społecznej;</p>	
---	---	--

<p><u>D. Tworzenie godnych warunków zamieszkania</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa budynków socjalnych i komunalnych z przeznaczeniem na mieszkania dla najbardziej potrzebujących, 2. Opracowanie systemu tworzenia mieszkań chronionych, 3. Utworzenie programu remontów budynków o złym stanie technicznym, 4. Opracowanie czytelnych zasad przydzielenia i wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy, 5. Opracowanie wieloletnich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy, 6. Stała współpraca administratorów mieszkań i lokali z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w celu przeciwdziałania eksmisji, 7. Monitorowanie zagrożeń wynikających z zaległości czynszowych lokatorów. 	<p>Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Starostwo Powiatowe, instytucje, firmy, organizacje pozarządowe</p>	<p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>
--	--	---

Cel podstawowy nr 4 – Wzmocnienie oddziaływania i intensyfikacja działań Ośrodka Pomocy Społecznej		
Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy i podmioty wspierające	Okres realizacji
<p>1. Weryfikowanie zasadniczości podejmowanych działań (systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych).</p> <p>2. Informowanie Burmistrza i Radnych o kwestiach społecznych.</p> <p>3. Systematyczna analiza zasobów finansowych Ośrodka.</p> <p>4. Wprowadzenie nowoczesnych metod pracy.</p> <p>5. Udział pracowników Ośrodka w szkoleniach, kursach, warsztatach.</p> <p>6. Wzmocnienie kadrowe Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchaniu.</p> <p>7. Wymiana doświadczeń, korzystanie z pozytywnych wzorców innych gmin.</p> <p>8. Współpraca Ośrodka z organizacjami społecznymi i samorządem (koordynacja wspólnie podjętych działań).</p> <p>9. Podejmowanie kroków w celu pozyskiwania funduszy zewnętrznych.</p> <p>10. Podjęcie działań zmierzających do budowy zintegrowanego systemu wymiany informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i publicznymi służbami zatrudnienia oraz organizacjami i jednostkami działającymi w obszarze problemów społecznych.</p>	<p>Burmistrz Miasta i Gminy; Ośrodek Pomocy Społecznej; Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie, Starostwo Powiatowe oraz organizacje pozarządowe.</p>	<p>Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>

6. Monitorowanie Strategii

Monitorowanie Strategii polega na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastania poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania dot. zgodności ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Monitorowanie realizacji Strategii umożliwia:

- ❖ obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiających aktualną identyfikację problemów w ich realizacji;
- ❖ ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację;
- ❖ weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków;
- ❖ kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań jest dokumentem określającym cele i działania do roku 2019 w zakresie problematyki społecznej, wymagającym okresowej aktualizacji do zmian zachodzących w otoczeniu, jak i w samym społeczeństwie. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy pierwszy etap planowania. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w Strategii.

Wprawdzie Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe – w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Najczęściej, ze względu na zmieniające się uwarunkowania zarówno wewnątrz Gminy, jak i w jej otoczeniu, modyfikacjom poddawane są zapisy w części operacyjnej Strategii. Jednak najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, jaki towarzyszył tworzeniu Strategii, powtarzanym w cyklach kilkuletnich. Weryfikacja ta w uspołecznionym procesie, z wykorzystaniem ankiet oraz szerokim udziałem mieszkańców służyć będzie ocenie realizacji oraz uaktualnianiu zapisów Strategii, zwłaszcza jej nie zrealizowanej części.

W czasie weryfikacji mogą powstawać zupełnie nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące tych aspektów życia w Gminie, których w dniu dzisiejszym nie jesteśmy w stanie przewidzieć.

Pamiętać jednak należy o konsekwentnym dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców zawartych w misji oraz w celach głównych, bowiem te elementy Strategii nie powinny być poddawane zmianom i modyfikacjom.

Elementami skutecznego monitoringu będą przede wszystkim:

❖ Zespół wdrażający Strategię;

Zespół powinien zostać powołany przez Burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: Sekretarz Gminy, Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej, Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Przewodniczący Komisji Spraw Społecznych oraz Przewodniczący Komisji Rewizyjnej, Radni oraz inne osoby wskazane przez Burmistrza.

❖ Roczna ocena wdrażania Strategii;

Zespół wdrażający Strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać Burmistrzowi i Radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

W obszarze polityki społecznej w dyspozycji jest stosunkowo szeroka gama wskaźników społecznych, za pomocą których można skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający Strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą między innymi:

1. W obszarze dotyczącym ludności:

- ❖ przyrost naturalny na 100 osób,
- ❖ liczba osób w wieku produkcyjnym przypadającym na 100 osób w wieku nieprodukcyjnym,
- ❖ saldo migracji na 100 osób.

2. W obszarze dotyczącym rynku pracy:

- ❖ udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
- ❖ udział bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- ❖ liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy,
- ❖ liczba nowo powstałych podmiotów gospodarczych w Gminie,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań

- ❖ liczba podjęć pracy.

3. W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:

- ❖ dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
- ❖ dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych.

4. W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:

- ❖ liczba ludności z wykształceniem wyższym na 100 osób,
- ❖ liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 100 osób.

Istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągnięcia celów. Są to m.in.:

- ❖ ilość osób, którym udało się wyjść z uzależnień,
- ❖ udział uczniów szkół podstawowych wyedukowanych w zakresie zagrożeń alkoholowych do ogółu uczniów szkół podstawowych,
- ❖ udział uczniów szkół podstawowych wyedukowanych w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami do ogółu uczniów szkół podstawowych,
- ❖ ilość zorganizowanych spotkań, szkoleń, konferencji, seminariów, narad dotyczących podnoszenia kwalifikacji wśród pracowników Ośrodka,
- ❖ ilość zorganizowanych spotkań, szkoleń dla mieszkańców gminy,
- ❖ liczba wspartych i realizowanych projektów, programów,
- ❖ liczba zorganizowanych imprez, zajęć, spektakli profilaktycznych głównie dla dzieci i młodzieży mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia,
- ❖ liczba nowo powstałych mieszkań chronionych,
- ❖ ilość osób, do których dotarły ulotki informujące o zagrożeniach, instytucjach i organizacjach udzielających pomocy oraz możliwościach pomocowych,
- ❖ liczba zaangażowanych instytucji w rozwiązywanie problemów społecznych,
- ❖ ilość obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowane zostały bariery architektoniczne,
- ❖ liczba oraz rodzaj świadczonych usług specjalistycznych, liczba świadczeniobiorców.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych Ośrodka Pomocy Społecznej. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy.

W celu efektywnego monitorowania Strategii można posłużyć się poniższym wzorem tabeli.

Tabela do prezentacji etapów realizacji poszczególnych działań
 „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań”

Cele operacyjne	Działania	Mierniki / Wskaźniki	Rok				Źródło informacji
			2013	2014	2015	20...	

7. Źródła finansowania Strategii

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w Gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Źródła te można podzielić na następujące grupy:

1. Środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w Strategii.
2. Środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową.
3. Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych. Pozyskiwaniem tych środków powinny się zająć podmioty funkcjonujące na terenie gminy, w tym między innymi: Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły, organizacje pozarządowe itp.
4. Europejski Fundusz Społeczny (EFS) poprzez działania zapisane w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki.
5. Środki pochodzące ze Starostwa Powiatowego.
6. Fundusze inwestorów prywatnych.

Decydujące znaczenie dla pełnego wykorzystania środków Unii Europejskiej będzie miał potencjał absorpcyjny Gminy, czyli zdolność do uzupełnienia środków europejskich środkami własnymi oraz przygotowania, planowania i prowadzenia programów i projektów inwestycyjnych w wymiarze współpracy z UE.

8. Promocja Strategii

W ramach promocji i upowszechniania danych dotyczących „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań” podejmowane będą następujące działania:

- ❖ umieszczenie dokumentu na stronie internetowej Urzędu Miejskiego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej,
- ❖ zamieszczenie na tablicy ogłoszeń przy Urzędzie Miejskim informacji o przyjęciu Strategii,
- ❖ informowanie o zawartych w dokumencie planach na zebraniach odbywających się w cyklu rocznym,
- ❖ zapewnienie możliwości zapoznania się przez mieszkańców ze Strategią poprzez udostępnienie jej w biurze Rady Gminy,
- ❖ organizowanie spotkań bezpośrednich z zainteresowanymi grupami mieszkańców gminy,
- ❖ opracowanie programu informacyjnego (ulotki, poradniki).

Dodatkowo wszystkie sprawozdania i oceny powstające w ramach monitorowania Strategii, jak również jej zmiany będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej.

Wnioski

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchań jest dokumentem długofalowym, wskazującym na konkretne działania w ramach przyjętych priorytetów, polegających na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, poprawę sytuacji materialnej oraz działaniach na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, mających powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest drogowskazem i instrumentem działania władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej, który ma służyć wspólnej misji, jaką jest zapewnienie mieszkańcom gminy Suchań możliwości rozwoju osobistego i zawodowego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się do wdrożenia w Gminie nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia ukierunkowuje działania władz samorządowych i instytucji opieki społecznej, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego modelu systemu opieki społecznej. Zorientowanie Strategii na wybranych grupach społecznych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Istotne znaczenie w realizacji Strategii mają partnerzy społeczni wszystkich szczebli organizacji życia społecznego. Strategia ma pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy.

Określony w ten sposób kształt Strategii otwiera instytucjom niepublicznym wiele możliwości, nie tylko uczestnictwa w ogólnym systemie pomocy mieszkańcom gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, ale także daje możliwości pozyskiwania środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia zawiera cele strategiczne (priorytety) i ich rozwiązania (kierunki działania), w stopniu stanowiącym podstawę do formułowania programów, w których określa się terminy realizacji i zasady finansowania poszczególnych zadań. Cele oraz kierunki działań zawarte w Strategii pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, często marginalizowanych i wykluczonych ze społeczeństwa.

Opracowany dokument jest Strategią długookresową – do 2019 roku i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, jednakże konieczne będzie ich weryfikowanie. Horyzont

realizacji Strategii uwarunkowuje konieczność opracowania i wdrażania średniookresowych programów celowych jako uzupełnienie do każdego z wyodrębnionych obszarów tematycznych.

W zależności od potrzeb społecznych, w przyszłości proces wdrażania i monitorowania Strategii może zostać zmodyfikowany i usprawniony na korzyść mieszkańców gminy.

Strategia jest zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy Suchań, mającym pobudzać do aktywności organizacje, instytucje, środowiska działające w obszarze pomocy społecznej, rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy.

